

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL ASVEJOS REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO
PLANŲ) PATVIRTINIMO

2024 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Asvejos regioninio parko planavimo schemą, kurią sudaro Asvejos regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai, Asvejos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Asvejos regioninio parko tvarkymo planas (brėžiniai) (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 6 d. nutarimą Nr. 375 „Dėl Asvejos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras

ASVEJOS REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI SPRENDINIAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Asvejos regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius sudaro Asvejos regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai (toliau – aiškinamasis raštas), Asvejos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas (toliau – ribų planas), Asvejos regioninio parko tvarkymo planas (toliau – Tvarkymo planas) (brėžiniai).

2. Ribų plano tikslai – nustatyti:

2.1. Asvejos regioninio parko (toliau – regioninis parkas) ir jo buferinės apsaugos zonos ribas;

2.2. regioninio parko funkcinio prioriteto zonų ribas.

3. Tvarkymo plano tikslai – nustatyti:

3.1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas, jų apsaugos ir tvarkymo reglamentus;

3.2. gamtos apsaugos kryptis ir priemonės;

3.3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;

3.4. rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemonės;

3.5. gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis ir priemonės.

II SKYRIUS TERITORIJOS FUNKCINIS ZONAVIMAS

4. Regioniniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį ir išsidėstymą, rekreacinio, ūkinio naudojimo galimybes ir gyvenamųjų vietovių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinio prioriteto zonos (ribų plano brėžinys):

4.1. konservacinio funkcinio prioriteto zona – ją sudaro Šakymo gamtinis rezervatas, Asvejos, Baluošų, Beržos, Žalktynės ir Kregžlės kraštovaizdžio draustiniai, Vyriogalos, Padubingės, Liminėlio, Dubingių miško ir Pravalio botaniniai-zoologiniai draustiniai, Žvernos hidrografinis draustinis, Purviniškių telmologinis draustinis, Dubingių urbanistinis draustinis; jų tikslai yra šie:

4.1.1. Šakymo gamtinio rezervato – išsaugoti Šakymo pusiasalio natūralią gamtinę ekosistemą su brandžiais ąžuolynais, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9060 Spygliuočių miškų ant fluvioglacialinių ozų, 9180 Griovų ir šlaitų miškų, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat žalsvosios kežytės (*Cetrelia olivetorum*), plačiosios platužės (*Lobaria pulmonaria*), ąžuolinio skylenio (*Inonotus dryophilus*), krateriškojo taurūnio (*Urnula craterium*), korališkojo trapiadyglio (*Hericium coralloides*), vientisojo

skyliųčio (*Perenniporia medulla-panis*), purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*) (žymėjimas * rodo Europos Bendrijos svarbos prioritetinius natūralių buveinių tipus);

4.1.2. Asvejos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti unikalų Asvejos dubaklonio kraštovaizdį su viena ilgiausių Lietuvoje rininių ežerų sistema, gamtos ir kultūros paveldo objektais, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 9010 Vakarų taigos, 9060 Spygliuočių miškų ant fluvioglacialinių ozų, 9180 Griovų ir šlaitų miškų, taip pat vėjalandės šilagėlės (*Pulsatilla patens*), ūdros (*Lutra lutra*) ir kūdrinio pelėausio (*Myotis dasycneme*) buveines;

4.1.3. Baluošų kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Baluošų, Jagomanto ir Išrūginės apyežerių kraštovaizdį – ežeringo miškingo kraštovaizdžio etaloną su brandžiais pušynais, Jutonių ir Purviniškių pilkapynų kompleksu, Baluošų piliakalniui, biologiniu požiūriu vertingą Žvernos upelio slėnį aukščiau Orališkių ir jo ekosistemą, turtingą saugomų kerpių, grybų rūšių, vertingus ažuolynus, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 3140 Ežerų su menturdumblių bendrijomis, 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 9010 *Vakarų taigos, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9060 Spygliuočių miškų ant fluvioglacialinių ozų, taip pat vėjalandės šilagėlės (*Pulsatilla patens*), Manerheimo grybinuko (*Oxyporus mannerheimii*) ir ūdros (*Lutra lutra*) buveines;

4.1.4. Beržos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti ežeringo pelkėto dubaklonio kraštovaizdžio etaloną su didele retų ir nykstančių augalų augaviečių įvairove, Stirnos (Jurkiškio) upeliu ir jo ekosistema, turtinga saugomų moliuskų, kerpių ir grybų rūšių, Europos Bendrijos svarbos 9020 Plačialapių ir mišrių miškų natūralią gamtinę buveinę, taip pat ūdros (*Lutra lutra*), raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*) ir šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*) buveines;

4.1.5. Žalktynės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti ežeringo miškingo kraštovaizdžio etaloną – Žalktynės įlankos ir ją supančių miškų kraštovaizdį su Ešerinio ežero pelkiniu kompleksu, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9180 Griovų ir šlaitų miškų, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat niūraspalvio auksavabalio (*Osmoderma barnabita*) ir raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*) buveines;

4.1.6. Kregžlės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti unikalų besiformuojantį sufozinį cirką, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų, 91E0 *Aliuvinių miškų, taip pat vienalapio gedučio (*Malaxis monophyllos*), dėmėtosios gegūnės (*Dactylorhiza maculata*), siauralapės gegūnės (*Dactylorhiza traunsteineri*), plačialapės klumpaitės (*Cypripedium calceolus*), plikažiedžio linlapio (*Thesium ebracteatum*), skiauterėtojo tritono (*Triturus cristatus*), nehalenijos (*Nehalennia speciosa*), baltakaktės skėtės (*Leucorrhinia albifrons*), plačiosios dusios (*Dytiscus latissimus*) buveines;

4.1.7. Vyriogalos botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti biologiniu požiūriu vertingas Vyriogalos įlankos, Dubingos ištakų, Šakymo ir Blužnėnų miškų buveines su retų rūšių augalija ir gyvūnija, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų;

4.1.8. Padubingės botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Rytų Aukštaičių miškingojo ežeryno kraštovaizdžio išraiškingo reljefo teritoriją, Rėdžios, Pašliaužiuko, Paliniuko ežerų ekosistemas su pelkėtais apyežeriais, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 *Vakarų taigos, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat saugomų rūšių mažosios nehalenijos (*Nehalennia speciosa*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), baltakaktės skėtės (*Leucorrhinia albifrons*), europinio lėlio (*Caprimulgus europaeus*) buveines;

4.1.9. Liminėlio botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti Europos Bendrijos svarbos 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų natūralią gamtinę buveinę, saugomų rūšių šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia*

pectoralis), grakščiosios skėtės (*Leucorrhinia caudalis*), plačiosios dusios (*Dytiscus latissimus*) ir dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*) buveines;

4.1.10. Dubingių miško botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti vertingą Nikajo ežero apypelkį, Ešerinio ir Anglelio ežerus ir apyežerius, Šarkiškės pelkę su pelkinių retų augalų bendrijomis, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 9010 *Vakarų taigos, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*) buveines;

4.1.11. Pravalos botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti botaniniu požiūriu vertingas Pravalos ežero pakrančių ir pelkėtų vietų augalų bendrijas, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 7110 Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7210 Žemapelkių su šakotąja ratainyte, 9010 *Vakarų taigos, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat šakotosios ratainytės (*Cladium mariscus*), širdinės dviguonės (*Listera cordata*), dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*), pelkinės laksvos (*Hammarbya paludosa*), gelsvosios gegūnės (*Dactylorhiza ochroleuca*), aukštosios gegūnės (*Dactylorhiza fuchsii*), siauralapės gegūnės (*Dactylorhiza traunsteineri*), plačialapės klumpaitės (*Cypripedium calceolus*), žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*), dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*), grakščiosios skėtės (*Leucorrhinia caudalis*), baltakaktės skėtės (*Leucorrhinia albifrons*), šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*) buveines;

4.1.12. Žvernos hidrografinio draustinio – išsaugoti Žvernos upelio hidrografinę struktūrą, slėnį – natūralaus ežeringų ir miškingų aukštumų upelio etaloną su brandžiais ažuolynais paslėnio zonoje;

4.1.13. Purviniškių telmologinio draustinio – išsaugoti didžiausią regioniniame parke Purvyno ežero pelkinį kompleksą su retų saugomų augalų ir gyvūnų buveinėmis, šias Europos Bendrijos svarbos natūralias gamtines buveines: 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7210 *Žemapelkių su šakotąja ratainyte, 7230 Šarmingų žemapelkių, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų, taip pat dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*), vienalapio gedučio (*Malaxis monophyllos*), nariuotosios ilgalūpės (*Corallorhiza trifida*), šakotosios ratainytės (*Cladium mariscus*), pelkinio vikšrio (*Juncus stygius*), tribriaunės mezijos (*Meesia triquetra*), žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*), mažosios nehalenijos (*Nehalennia speciosa*), auksuotosios šaškytės (*Euphydrias aurinia*), plačiosios dusios (*Dytiscus latissimus*), raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*), eurazinio tetervino (*Tetrao tetrax*) buveines;

4.1.14. Dubingių urbanistinio draustinio – išsaugoti Dubingių miestelio istorinės dalies urbanistinę (planinę erdvinę, tūrinę) struktūrą, tradicinį teritorijos ir atskirų sklypų užstatymo tipą (- us), statinių architektūrinę išraišką, unikalį, ypatingos istorinės, memorialinės ir archeologinės vertės Dubingių piliavietę, jame esančius kultūros paveldo objektus ir jų aplinką;

4.2. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zona – ji apima miškais apaugusias ir agrarines teritorijas, nepasižyminčias ypatingomis gamtos ar kultūros paveldo vertybėmis, tačiau atliekančias svarbias geoekologines, pirmiausia vandenių ir laukų, apsaugos funkcijas; agrarinį mažai miškingą Ilgio apyežerį; agrarinį miškingą Labotiškių dubaklonį ir Vizbaro ežero apylinkes; agrarines Adomaitiškių, Arabijos, Ciūniškių apylinkes; Miežonių, Liudgardo miškų dalis, pietinius Dubingių miško masyvo pakraščius; Nikajo, Galono, Leikštinio, kitų mažesnių ežerų grupę Dubingių miške; kelios nedidelės apsaugos zonos skiriamos prie Baluošų kraštovaizdžio draustinio, Žingių rekreacinės zonos, Purviniškių telmologinio draustinio ir Padubingės kaimo;

4.3. rekreacinio funkcinio prioriteto zona – ji apima ekstensyvaus ir intensyvaus rekreacinio naudojimo teritorijas paežerėse, kitose poilsiuoti tinkamose teritorijose, siekiant sukurti ir palaikyti tinkamą rekreacinę aplinką. Tai – rekreaciniams poreikiams tenkinti tinkamiausios miškingos ir

agrarinės teritorijos, kuriose paprastai statomi rekreaciniai objektai, formuojami miško parkai: teritorija tarp magistralinio kelio A14 ir Smailių ežero; Asvejos ežero vakarinis apyežeris prie Miežonių kaimo, Vizbaro ežeras ir jo šiaurinis apyežeris; teritorija tarp Žverno ir Asvejos ežerų su Žverno ežeru; teritorija tarp rytinės Viranglio ežero pusės ir Asvejos ežero; Jonėnų ir Pakirnių kaimai prie Asvejos ežero; Dubingių miško pietinė dalis prie Žingių; Purviniškių; Nikajo ežero šiaurės vakarinis apyežeris; tarpuežeris tarp Galono ir Leikštiko bei Arino ežerų; miškingos agrarinės teritorijos žemiau Padubingės kaimo; Abejučių kaimo dalis su Ilgio ežeru; Jagomanto, Velniuko ežerai su apyežeriais, miškinga teritorija prie Baltelio ežero;

4.4. gyvenamojo funkcinio prioriteto zona – ji skiriama Dubingių miestelio ir Padubingės kaimo plėtrai;

4.5. regioninio parko buferinės apsaugos zona – jos paskirtis yra sumažinti galimą neigiamą antropogeninį poveikį regioninio parko kraštovaizdžiui, apsaugoti natūralų hidrologinį režimą. Ji išskiriama pietrytinėje regioninio parko dalyje, apima Stakariškių, Našiūnų, Pakirnių, Žingių, Bieliškių, Jokūbiškių, Grybėnų, Tarakonių, Skirlėnų, Dvyliškių kaimų gyvenamąsias vietas ar jų dalis.

III SKYRIUS TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

5. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinį apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupės ir kraštovaizdžio tvarkymo zonos (toliau – KTZ):

5.1. konservacinės paskirties žemės KTZ:

5.1.1. rezervatinių miškų, pelkių ir pievų KTZ grupėje – reguliuojamos apsaugos (KMr) KTZ;

5.1.2. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų KTZ grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr) KTZ;

5.2. miškų ūkio paskirties žemės KTZ:

5.2.1. ekosistemų apsaugos miškų KTZ grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) KTZ;

5.2.2. rekreacinių miškų KTZ grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų, MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų, MRi) KTZ;

5.2.3. apsauginių miškų KTZ grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MAAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) KTZ;

5.2.4. ūkinių miškų (MŪ) KTZ;

5.3. žemės ūkio paskirties žemės KTZ:

5.3.1. rekreacinių agrarinių teritorijų KTZ grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (ŽRe) KTZ;

5.3.2. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų KTZ grupėje – ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) KTZ;

5.3.3. agrarinių teritorijų KTZ grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) KTZ;

5.4. kitos (gyvenamosios ir visuomeninės) paskirties žemės KTZ:

5.4.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių KTZ grupėje – kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) KTZ;

5.4.2. rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių KTZ grupėje – ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) ir intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi) KTZ;

5.4.3. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių KTZ grupėje nustatoma sugriežtinto geokologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) KTZ;

5.4.4. rekreacinės paskirties žemės KTZ grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) KTZ;

5.4.5. pramoninės-komunalinės paskirties KTZ grupėje – intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) KTZ;

5.5. vandens ūkio tikslinės paskirties žemės KTZ:

5.5.1. ekosistemas saugančių vandenų KTZ grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEK) KTZ;

5.5.2. rekreacinių vandenų KTZ grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) ir intensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRi) KTZ;

5.5.3. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų KTZ grupėje – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) KTZ.

IV SKYRIUS GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

6. Regioninio parko gamtos apsaugos kryptys:

6.1. išsaugoti kraštovaizdžio natūralumą ir vertingus gamtos objektus ir jų kompleksus, biologinę įvairovę, saugomų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos buveines, ekosistemas;

6.2. užtikrinti regioninio parko ekosistemos stabilumą ir gerą ekologinę būklę, stiprinti gamtinio karkaso ekologinį potencialą, mažinant antropogeninį poveikį ir didinant ekosistemos natūralumą;

6.3. atkurti pažeistus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, biologinę įvairovę, saugomų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos buveines, ekosistemas.

7. Regioninio parko gamtos apsaugos priemonės:

7.1. Išsaugant ir atkuriant kraštovaizdžio natūralumą ir vertingus gamtos objektus ir jų kompleksus,

7.1.1. atvirose kraštovaizdžio erdvėse šienaujama, ganoma ir šalinama savaime plintanti sumedėjusi augalija, menkaverčiai medžiai ir krūmai, apleistose žemėse atkuriamos žemės ūkio veiklos;

7.1.2. skatinama gausinti gamtinius elementus žemės ūkio paskirties KTZ bei jose esančiose vienkiemiuose sodybose, saugomos medžių grupės ir pavieniai medžiai, išskyrus, kai tai gali pažeisti arba sunaikinti vertingas atviras buveines ir augavietes arba sumažinti biologinę įvairovę, taip pat sumažinti kraštovaizdžio įvairovę, erdvinį raiškumą ir estetinę vertę, pažeisti paveldo objektų ir kompleksų ryšį su aplinka;

7.1.3. aplink gamybinius pastatus ir komunalinius objektus, esančius Dubingių miestelio gyvenamojo prioriteto NFu KTZ, formuojami apsauginiai želdiniai;

7.1.4. skatinama išsaugoti ir atkurti tradicinę mozaikišką žemėveikslų struktūrą, ariamą žemę keisti pievomis, sėti įterpiant medingųjų augalų juostas, plėtoti žemės ūkio veiklą užtikrinant natūralių biocenozų išsaugojimą, diegiant geros ūkininkavimo praktikos reikalavimus;

7.1.5. gamtiniuose ir kraštovaizdžio draustiniuose nauji miškai neveisiami.

7.2. Išsaugant bei atkuriant Europos Bendrijos svarbos pievų ir kitų atvirųjų buveinių būklę, Tvarkymo plane pažymėtuose plotuose:

7.2.1. atkuriant gerą būklę, visose buveinėse šalinamos invazinės rūšys, sumedėję augalai, išskyrus pavienius brandžius medžius, taikomos kitos aplinkosaugos priemonės;

7.2.2. išsaugant gerą būklę, visose buveinėse:

- 7.2.2.1. reguliariai šienaujama ir (arba) ganomi gyvuliai;
- 7.2.2.2. neariamos pievos ir jos neužsėjamos kultūrinėmis žolėmis;
- 7.2.2.3. neįrengiamos naujos drenažo, laistymo ir drėkinimo sistemos;
- 7.2.2.4. nenaudojami cheminiai augalų apsaugos produktai, išskyrus, kai nėra alternatyvų, o jų nenaudojimas galėtų turėti didesnių neigiamų pasekmių ekosistemai ar atskiroms rūšims nei jų naudojimas, netrešijama mineralinėms ir organinėms trąšomis (išskyrus gyvulių ganymą);
- 7.2.2.5. pagal poreikį taikomos kitos tyrimais pagrįstos aplinkosaugos priemonės;
- 7.2.3. atkūrus gerą 6210 **Stepinių pievų buveinių būklę, jose papildomai:
 - 7.2.3.1. ganoma (geriausia – avis) ne didesniu intensyvumu kaip vienas sąlyginis galvijų hektare, nupjaunant nenuganytos žolės likučius;
 - 7.2.3.2. šienaujama ne dažniau kaip kartą per metus nesmulkinant ir nepaskleidžiant nušienautos žolės. Iki liepos 15 d. šienaujama tik fragmentiškai, iki 50 proc. buveinės ploto;
- 7.2.4. atkūrus gerą 6270 *Rūšių turtingų smilgynų buveinių būklę, papildomai:
 - 7.2.4.1. ganoma ne didesniu intensyvumu kaip vienas sąlyginis galvijų hektare;
 - 7.2.4.2. šienaujama ne dažniau kaip kartą per metus nesmulkinant ir nepaskleidžiant nušienautos žolės.
- 7.2.5. atkūrus gerą 6510 Šienaujamų mezofitų pievų buveinių būklę, jose papildomai:
 - 7.2.5.1. šienaujama ne dažniau kaip vieną du kartus per metus nesmulkinant ir nepaskleidžiant nušienautos žolės. Iki liepos 15 d. šienaujama tik fragmentiškai, iki 50 proc. buveinės;
 - 7.2.5.2. jei nėra galimybės šienauti, ganoma ne didesniu intensyvumu kaip vienas sąlyginis galvijų hektare nupjaunant nenuganytos žolės likučius.
- 7.3. Išsaugant bei atkuriant Europos Bendrijos svarbos ir kitų pelkių buveinių būklę:
 - 7.3.1. atkuriant gerą būklę, visose buveinėse šalinami sparčiai augantys ir pertekliniai medžiai bei krūmai, jų atžalos, prireikus pjaunama žolė užtikrinant, kad saugomos vertybės tvarkymo metu nebus sunaikintos ar pažeistos, tvarkymo darbus atliekant šaltuoju metu laiku, geriausia – esant išalui, biomasė išvežama, gali būti vykdomos papildomos reikalingos aplinkosaugos priemonės;
 - 7.3.2. atkuriant gerą būklę, visose buveinėse, išskyrus 7110 *Aktyvias aukštapelkes, atkuriamas hidrologinis režimas tvarkant sausinamuosius kanalus ar taikant kitas hidrotechnines priemones, tvarkymo darbus atliekant sausuoju metų laiku, kai vandens lygis buveinėje yra žemiausias;
 - 7.3.3. palaikant gerą būklę, visose buveinėse šalinama perteklinė augmenija išvežant biomasę, taikomos reikalingos aplinkosaugos priemonės.
- 7.4. Išsaugant bei atkuriant Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių būklę, vadovaujamosi vidinės miškotvarkos projektais, parengtais pagal šias nuostatas:
 - 7.4.1. Atkuriant gerą būklę, visose buveinėse šalinamos konkurencingos invazinės rūšys, atkuriamas tinkamas medyno skalsumas ir struktūra, taikomos kitos tyrimais pagrįstos aplinkosaugos priemonės.
 - 7.4.2. Atkuriant gerą 9010 *Vakarų taigos buveinių būklę:
 - 7.4.2.1. vienaamžiuose eglėnuose, medynuose su eglėmis ar ūksminių rūšių dominuojančiuose medynuose esant galimybei formuojamas tvarus įvairiamžis medynas, siekiant sudaryti palankias apšvietimo sąlygas saugomoms rūšims;
 - 7.4.2.2. prireikus normalaus drėgnumo augavietėse esančiuose spygliuočių ir mišriuose su spygliuočiais medynuose ir (arba) iškertamų mažų ir didelių retmių formavimo vietose prieš kirtimą arba po jo, vadovaujantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 500 „Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklės), vykdomas mažo

intensyvumo kontroliuojamas paklotės deginimas ar taikomos kitos žėlimą skatinančios priemonės, derinant jas su medžių sėkliniais metais.

7.4.3. Atkuriant gerą 9020 Plačialapių ir mišrių miškų buveinių būklę:

7.4.3.1. vykdomi neintensyvūs (iki 20 proc. nuo medyno tūrio buveinės taksaciniame sklype) pavienių medžių kirtimai užtikrinant pastovią miško medžių dangą, skatinant natūralią įvairiaamžę su aikštelėmis medyno struktūrą;

7.4.3.2. aikštelėse ir retmėse, jei nėra žėlimo, prireikus atliekamas dalinis ažuolų žėldinimas;

7.4.3.3. siekiant sudaryti optimalias sąlygas saugomoms buveinėms ir objektams išlikti gali būti atliekami ugdomieji kirtimai, kuriais palaikoma esama arba atkuriamas biologinė įvairovė, formuojama tipiška natūralių miško buveinių medynų rūšinė sudėtis, reguliuojama jų struktūra ir tankis, didinamas medynų atsparumas vėjovartoms, vėjalaužoms, sniegalaužoms, sniegavartoms ir kitiems nepalankiems aplinkos veiksniams, kiek tai neprieštaruoja aplinkosaugos tikslams, didinamas medynų produktyvumas.

7.4.4. Atkuriant gerą 9050 Žolių turtingų eglynų buveinių būklę:

7.4.4.1. atkuriamas tinkamas medyno skalsumas ir struktūra, jei vidutinis medyno skalsumas sklype yra 0,8 ir daugiau, medynus formuojant nevienodo skalsumo, vykdant neintensyvius (iki 20 proc. nuo medyno tūrio buveinės taksaciniame sklype) medžių ar (ir) jų grupių kirtimus, užtikrinama pastovi miško medžių dangą ir skatinama natūrali įvairiaamžė medyno struktūra. Po kirtimo vidutinis medyno skalsumas sklype turi būti ne mažesnis kaip 0,6. Atkuriant medynus, siekiama išlaikyti plačialapių medžių rūšių ir eglių balansą. Formuojami mišrūs eglynai (4–7 dalys) su kietųjų lapuočių reikšminga (didesne) dalimi (2–6 dalys) ir galima minkštųjų lapuočių priemaiša (iki 2 dalių). Parenkant žėldinimui rūšis, didinama plačialapių medžių įvairovė ar eglių gausa, priklausomai nuo medyne esančių medžių proporcijos;

7.4.4.2. stabdoma sukcesija, kai buveinės plotas buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje yra mažesnis nei 50 ha, gausinant spygliuočių ir mažinant lapuočių kiekį.

7.4.5. Atkuriant gerą 9060 Spygliuočių miškų ant fluvioglacialinių ozų buveinių būklę:

7.4.5.1. atkuriamas tinkamas medyno skalsumas ir struktūra, jei vidutinis skalsumas sklype viršija 0,8, siekiant tinkamų buveinės apšviestumo sąlygų. Vykiant kirtimus, pažymimi ir paliekami medžiai su mikrobuveinėmis. Užtikrinama, kad liekančio medyno vidutinis skalsumas sklype būtų ne mažesnis kaip 0,6;

7.4.5.2. jei reikia, nustatytose vietose, siekiant atkurti termofilinėms rūšims būdingą paklotės struktūrą, vadovaujantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėmis, vykdomos žėlimą skatinančios priemonės, tokios kaip mažo intensyvumo kontroliuojamas paklotės deginimas ir kitos. Priemonė taikoma ne daugiau kaip 30 proc. natūralios buveinės ploto;

7.4.5.3. šalinamos eglės, kai jos sudaro daugiau kaip 30 proc. medyno. Eglės šalinamos rytinės, pietinės ir vakarinės ekspozicijos šlaituose, pirmiausiai ten, kur siekiama sudaryti geras sąlygas termofilinėms rūšims (įskaitant pušis) augti. Po kirtimo medyno sudėtyje tvarkomuose šlaituose gali likti iki 10 proc. eglių. Jos paliekamos galimos erozijos stačiausiose šlaito vietose;

7.4.5.4. šalinamas trakas. Įgyvendinus priemonę, trako turi būti ne mažiau nei 20 proc. ploto. Pirmiausia kertami lazdynai, ievos. Paliekamos termofilinės krūmų rūšys – kadagiai, erškėtinių šeimos krūmai;

7.4.5.5. retinamas už buveinės ribų pietinėje pusėje augantis gretimas medynas, kai buveinės yra siauros ir joms nepakanka šviesos. Retinamas medynas 30 m atstumu nuo natūralios buveinės ribos. Išretinto medyno vidutinis skalsumas sklype turi būti ne mažesnis kaip 0,6.

7.4.6. Atkuriant gerą 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų ir 91E0 *Aliuvinių miškų buveinių būklę:

7.4.6.1. prireikus reguliuojamas bebrų skaičius ir šalinamos neperspektyvios bebravietės;

7.4.6.2. jei reikia ir jei galima, atkuriamas hidrologinis režimas.

7.4.7. Papildomai, atkuriant gerą 91D0 *Pelkinių miškų buveinių būklę, iš dalies pašalinamas labai tankus ir medyno atsikūrimą stabdantis trakas.

7.4.8. Atkuriant gerą 9180 Griovų ir šlaitų miškų buveinių būklę:

7.4.8.1. medynuose, kuriuose dominuoja baltalksniai ir drebulės, tašoma pavienių medžių žievė žiedu siekiant pagerinti augimo sąlygas kitoms medžių rūšims (klevams, guoboms, liepoms, uosiams, skroblams ir ažuolams);

7.4.8.2. vienaamžiuose medynuose žiedu nutašoma dažniausiai aptinkamų rūšių (minkštųjų lapuočių) pavienių medžių (gyvų medžių) žievė siekiant pagerinti amžiaus struktūrą (kai yra stelbiamas perspektyvus antrasis ardai ar pomiškis);

7.4.8.3. medynuose, kuriuose yra pernelyg daug eglų, žiedu nutašoma dalies medžių žievė arba jie nupjaunami. Dėl eglės kamiene besiveisiančių kenkėjų keliamo pavojaus gretimuose medynuose augančioms eglėms aptašymo darbai vykdomi rudenį arba nulupama nupjautų (iškirstų) eglų kamienų žievė.

7.4.9. Palaikant gerą būklę, visose medyno sklypo lygmeniu tvarkomose miško buveinėse:

7.4.9.1. šalinamos invazinės sumedėjusių augalų rūšys;

7.4.9.2. taikomos kitos tyrimais pagrįstos aplinkosaugos priemonės.

7.4.10. Palaikant gerą būklę, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9060 Spygliuočių miškų ant ozų buveinėse, 9070 *Medžiais apaugusių ganyklų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų ir 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėse:

7.4.10.1. ten, kur reikalingas geras paklotės apšvietimas, šalinamas trakas. Jis šalinamas visas arba tik jo dalis visame medyne ar jo dalyje. Išsaugoma dalis biologiškai vertingiausių trako krūmų (pvz., seni lazdynai);

7.4.10.2. stabdoma sukcesija, pašalinant medžių rūšis, skatinančias buveinę virsti kitomis buveinėmis.

7.4.11. Palaikant gerą būklę, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų ir 9060 Spygliuočių miškų ant ozų buveinėse formuojami tvaresni medynai retinant pernelyg tankius ir palaikant netolygų medžių išsidėstymą, taip sudaromos geresnės sąlygos pomiškiui atsirasti. Jei perspektyvaus pomiškio ar savaiminukų nėra, miško paklotės šviesos režimas didinamas nestipriai. Perspektyvaus pomiškio grupių vietose medynas retinamas (ar formuojamos aikštelės) pamažu jas didinant. 9010 *Vakarų taigos buveinėse galima formuoti nedideles mažas retmes (iki 0,25 ha, taip pat retinant mišką ir iš pietinės retmės pusės iki 20 m, sumažinant šios medyno dalies vidutinį skalsumą sklype iki 0,6; 9010 *Vakarų taigos senų eglynų potipio – iki 0,15 ha) potencialiose pomiškio atsiradimo vietose. Susiformavusiose pomiškio grupėse vykdomi jaunuolynų ugdymo kirtimai – atrenkami perspektyvūs tikslinių rūšių medeliai ir, laipsniškai iškertant greta augančius konkuruojančius medelius, plečiama perspektyvių medelių augimo erdvė. Vykdamas šią priemonę, gali būti iškertama nedidelė dalis trake tankiai augančių krūmų, jeigu jie trukdo savaiminio atsikūrimo procesui ar augti pomiškio medeliams, negiliai purenama ar pašalinama paklotė derliaus metais. Norint palaikyti tinkamą buveinių medyno skalsumą ir struktūrą, galima pašalinti daugiau trako. Formuojamos natūralios buveinės bendras medyno skalsumas po kirtimų turi būti ne mažesnis kaip 0,7 (kai nėra pomiškio) – 0,6 (kai yra geras žėlimas).

7.4.12. Palaikant gerą būklę, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos ir 9060 Spygliuočių miškų ant ozų buveinėse, jei yra poreikis, nustatytose vietose, vadovaujantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėmis, vykdomos paramos savaiminiam miško žėlimui priemonės, tarp

jų – mažo intensyvumo kontroliuojamas paklotės deginimas. Ši priemonė taikoma siekiant sudaryti tinkamas sąlygas nuo gaisrų priklausančioms nykstančioms tipiškomis miško buveinių rūšims, kurios be gaisrais paliestų plotų tampa labai retos ir išnyksta. Išdeginama miško paklotė visame medyne ar jo dalyse. Gali būti formuojama išdegintų plotelių mozaika. Parenkami plotai, kurių tvarkymas padeda išsaugoti natūraliai buveinei būdingas rūšis, pagerinti buveinės struktūrą. Nevykstant savaiminiam žėlimui, medynai gali būti atkuriami želdant.

7.4.13. Palaikant gerą būklę, ją atkūrus, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9060 Spygliuočių miškų ant ozų buveinėse šalinamos eglės, kur eglų tankaus antrojo ar pirmojo ardo formavimasis blogina buveinės struktūrą ir funkcijas. Eglės šalinamos visoje tvarkomoje buveinėje ar jos dalyje.

7.4.14. Palaikant gerą būklę, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9070 *Medžiais apaugusių ganyklų buveinėse:

7.4.14.1. trūkstant jaunų medžių, taikomos priemonės, skirtos savaiminukų apsaugai, arba sodinami stambūs natūraliai buveinei būdingų medžių rūšių sodmenys. Užtikrinama pasodintų medelių apsauga nuo gyvūnų ar šienavimo technikos;

7.4.14.2. siekiant pagerinti senų medžių augimo sąlygas, šalinama juos stelbianti augmenija – polajyje augantys medžiai ir dalis krūmų; paliekami stambesni laukiniai vaismedžiai, kadagiai, pavieniai seni lazdynai. Greta augantys medžiai šalinami taip, kad po kirtimų senųjų medžių lajos nesiliestų su kitų medžių lajomis ir sudarytų maždaug 0,5–5 m tarpą. Ši priemonė negali būti vykdoma kartu su atvirų vietų formavimo priemone, nes, reikšmingai sumažėjus medyno skalsumui, gali pablogėti senųjų medžių augimo sąlygos;

7.4.14.3. mažiausiai po 5 metų nuo senų medžių gerų augimo sąlygų atkūrimo darbų formuojamos atviros vietos. Atviros vietos atkuriamos etapais, priklausomai nuo naujos medžių kartos amžiaus (t. y. užpavėsinimo periodo). Atvirų erdvių atkūrimo etapų skaičius apskaičiuojamas pagal formulę $(X-10)/10$, kur X – naujų medžių kartos amžius: jei naujas medynas yra 20 metų amžiaus, natūrali buveinė gali būti atkurta vienu etapu, 30 metų – 2 etapais, 40 metų – 3 etapais ir t. t. Tarp skirtingų etapų turi praeiti mažiausiai 5 metai. Atkuriant atviras vietas, turi būti paliekama pakankamai šiai buveinei būdingų jaunų medžių, prioritetą teikiant kietiesiems lapuočiams. Formuojant atviras buveines, turi būti paliekama dalis tipiškomis medžių rūšimis apaugusių buveinių.

7.4.15. Palaikant gerą būklę, medyno sklypo lygmeniu tvarkomose 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų ir 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėse reguliuojamas bebrų skaičius ir šalinamos neperspektyvios bei naujos bebravietės, kai bebrų patvankų pakeltas vandens lygis gali turėti neigiamą ilgalaikį poveikį buveinės būklei.

7.4.16. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos buveinėse, atitinkančiose senų eglynų, senų mišrių miškų, senų smulkialapių miškų potipius, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų ir 9050 Žolių turtingų eglynų buveinėse taikomos reikalingos aplinkosaugos priemonės ar imituojama kraštovaizdžio natūrali dinamika pavienių medžių kirtimais formuojant medynų sudėtį ir struktūrą. Prie šios priemonės priskiriamas ir medžių grupių kirtimas, kai formuojamos iki 0,05 ha aikštelės. Per vieną miškotvarkos projekto ciklą leidžiama iškirsti ne daugiau nei 10 proc. natūralios buveinės tūrio, o bendras buveinės medyno pirmojo ardo vidutinis skalsumas sklype po kirtimų turi būti ne mažesnis kaip 0,6. Kirtimai vykdomi esamo perspektyvaus pomiškio vietose ir ten, kur jis gali būti perspektyvus. Jie derinami su sėkliniais metais. Ten, kur pomiškio dar nėra, aikštelės negali būti atveriamos, nes tai gali paskatinti įsitvirtinti konkuruojančią augaliją (pvz., lazdynus, avietes). Jei perspektyvaus pomiškio ar savaiminukų nėra, miško paklotės šviesos režimas didinamas nestipriai. Kertami mažiausiai biologinės įvairovės požiūriu vertingi medžiai. Pavieniai medžiai 9020 Plačialapių ir mišrių miškų ir 9050 Žolių turtingų

eglynų buveinėse kertami atveriant aikšteles greta stambių ąžuolų ar kitų stambių medžių, kad jie derėtų, atsirastų savaiminukų, taip sudaromos geresnės jau esančio pomiškio augimo sąlygos.

7.4.17. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos buveinėse, atitinkančiose senų eglynų, senų pušynų, senų mišrių miškų, senų smulkialapių miškų potipius, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų ir 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėse mažų retmių formavimo kirtimais, kai buveinės plotas yra 50–100 ha (senų pušynų potipio – ir mažesnis nei 50 ha), imituojami nedideli trikdžiai. Kirtimai turi būti derinami su sėkliniais metais. Siekiant, kad medynai atsikurtų savaime, formuojamos retmės iki 0,25 ha (senų eglynų potipio – iki 0,15 ha). Kai atkuriamos šviesą mėgstančios medžių (įskaitant ąžuolą ir juodalksnį) rūšys, siekiant pagerinti apšviestumo sąlygas, aplink iškirstą medžių grupę iki 20 m gali būti papildomai retinamas aplinkinis medynas, sumažinant šios medyno dalies vidutinį skalsumą sklype iki 0,6. Mažos retmės formuojamos ten, kur yra susiformavęs pakankamas tikslinių rūšių pomiškis. Jeigu tikimasi atkurti ūksmines rūšis, tačiau šių rūšių pomiškio nėra, galima vykdyti pavienių medžių kirtimus. Vienkartinius kirtimus kartą per 10 metų leidžiama vykdyti ne didesniame nei 10 proc. miško buveinės ar vientisos jų grupės plote. Jeigu dėl nedidelio buveinės ploto negalima suformuoti retmės, vykdomas medžių ir (ar) jų grupių kirtimas. Buveinėje mažos retmės išdėstomos kuo tolygiau, atstumas tarp tuo pačiu metu kertamų gretimų retmių turi būti ne mažesnis kaip šių dviejų retmių pločių suma. Siekiama mažas retmes išdėstyti taip, kad būtų kiek įmanoma sumažintas kirtimo metu natūralioje buveinėje naudojamų valksmų ilgis. Suformavus retmę, naują retmę, kuri būtų arčiau nei dvigubas esančių medžių grupės skersmuo metrais, galima kirsti praėjus ne mažiau kaip 20 metų. Kertami mažiausiai biologinės įvairovės požiūriu vertingi medžiai. Formuojamose mažose retmėse:

7.4.17.1.9010 *Vakarų taigos buveinėse vidutinis medyno skalsumas sklype turi būti ne mažesnis kaip 0,2, iš jų pirmojo ardo skalsumas – ne mažesnis kaip 0,15. Bent pusė medžių turi būti palikti grupėmis;

7.4.17.2.9020 Plačialapių ir mišrių miškų buveinėse turi būti atsižvelgiama į jau esamo pomiškio atvėrimą ar (rečiau) į tikėtiną jaunuolyno atsiradimą. Kertant saugomi ąžuolai, jei jų trūksta – kiti kietieji lapuočiai. Po kirtimo formuojamoje retmėje palikti pirmojo ir antrojo ardo medžiai turi sudaryti ne mažesnio kaip 0,3 skalsumo medyną;

7.4.17.3.9050 Žolių turtingų eglynų buveinėse turi būti atsižvelgiama į jau esamo pomiškio atvėrimą ar į tikėtiną jaunuolyno atsiradimą. Jei dėl gamtinių veiksnių, įskaitant kamiene besiveisiančius kenkėjus, natūraliai susiformuoja pakankamai aikštelių ir (ar) retmių, jos papildomai neformuojamos. Po kirtimo formuojamoje retmėje palikti pirmojo ardo medžiai turi sudaryti ne mažesnio kaip 0,3 skalsumo medyną. Paliekamų medžių rūšinė sudėtis formuojama, kaip nurodyta 7.4.4 papunktyje;

7.4.17.4.9080 *Pelkėtų lapuočių miškų ir 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėse turi būti atsižvelgiama į jau esamo pomiškio ar antrojo ardo atvėrimą ar į tikėtiną jaunuolyno atsiradimą. Gyvybingi uosiai ir jų artima aplinka saugomi. Po kirtimo formuojamoje retmėje paliekamas 0,2–0,3 skalsumo medynas. Maždaug pusė medžių turi būti palikti grupėmis. Paliekami juodalksniai, beržai, uosiai ir kitos medžių rūšys;

7.4.17.5. jei nevyksta savaiminis žėlimas suformuotose retmėse, medynai gali būti atkuriami želdant;

7.4.17.6. kur yra per didelis žvėrių tankis, gali būti užtikrinama savaiminukų (ypač ąžuolo) apsauga nuo žvėrių pažeidimų.

7.4.18. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos buveinėse, atitinkančiose senų eglynų, senų pušynų, senų mišrių miškų, senų

smulkialapių miškų potipius, ir 9080* Pelkėtų lapuočių buveinėse didelių retmių formavimo kirtimais, kai buveinės plotas yra daugiau kaip 100 ha (senų pušynų potipio – daugiau kaip 50 ha), imituojami didesnio intensyvumo trikdžiai. Tokios retmės gali būti kertamos, tik kai buveinių plotas yra didesnis, nei nustatytas buveinių apsaugai svarbios teritorijos aplinkosaugos tiksluose. Kirtimai turi būti derinami su sėkliniais metais. Kertant medynus ar jų dalis, formuojamos retmės nuo 0,25 ha iki 1,0 ha. Prireikus mažesnės kaip 1,2 ha miško buveinės (ar vientisos jų grupės) gali būti iškertamos vienu kartu, o 1,3–2,0 ha buveinės – ne daugiau nei 50 proc. ploto. Didelių retmių ribos negali būti tiesios, turi sutapti su natūraliomis medynų, dirvožemio tipologinėmis ar reljefo linijomis. Paliekant medžius, prioritetas teikiamas medžiams su mikrobuveinėmis, didelėmis lajomis, geriausiai derantiems ir gebėsiantiems derėti ateityje. Kertamos didelės retmės buveinės teritorijos viduje išdėstomos gamtosauginiu požiūriu mažiau vertingose vietose, kad po kirtimo išliktų galimai labiau vientisas natūralios miško buveinės plotas, atstumas tarp tuo pačiu metu kertamų didelių retmių turi būti ne mažesnis kaip šių dviejų suformuotų retmių vidutinių pločių suma. Dideles retmes ir medienos ištraukimo kelius siekiama išdėstyti taip, kad nekertama natūralios buveinės dalis būtų kuo mažiau trikdoma. Formuojamose didelėse retmėse:

7.4.18.1.9010 *Vakarų taigos buveinėse bendras medyno skalsumas turi sudaryti ne mažiau kaip 0,2, iš jų pirmojo ardo skalsumas – ne mažiau kaip 0,15. Bent pusė medžių turi būti palikti grupėmis. Vykiant didelių retmių formavimo kirtimus, senų pušynų potipyje bent 30 proc., o senų eglynų potipyje – dalyje iškertamų kirtaviečių plotų, laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių, vykdomas mažo intensyvumo kontroliuojamas paklotės deginimas. Atlikus mažo intensyvumo kontroliuojamą miško paklotės deginimą, šių teritorijų nereikia kompensuoti naujai susidarančiomis buveinėmis;

7.4.18.2.9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėse medyno skalsumas turi būti 0,2–0,3. Atsižvelgiama į jau esamo pomiškio ar antrojo ardo atvėrimą ar į tikėtiną jaunuolyno atsiradimą. Gyvybingi uosiai ir jų artima aplinka yra saugomi. Maždaug pusė medžių turi būti palikti grupėmis. Paliekami juodalksniai, beržai, uosiai ir kitos medžių rūšys;

7.4.18.3. jei nevyksta savaiminis žėlimas suformuotose retmėse, medynai gali būti atkuriami želdant.

7.4.19. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9020 Plačialapių ir mišrūs miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėse pašalinamas labai tankus ir medyno atsikūrimą stabdantis trakas. Jis šalinamas formuojamų aikštelių ir perspektyvaus pomiškio augimo vietose.

7.4.20. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos buveinėse, atitinkančiose senų eglynų, senų pušynų, senų mišrių miškų, senų smulkialapių miškų potipius, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėse, esant būtinybei, taikomos miško auginimo ir apsaugos priemonės, gerinančios saugomų rūšių ir natūralių buveinių būklę ir užtikrinančios ilgalaikį miško ekosistemų tvarumą.

7.4.21. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9010 *Vakarų taigos buveinėse, atitinkančiose senų eglynų, senų pušynų, senų mišrių miškų, senų smulkialapių miškų potipius:

7.4.21.1. kertant eglynus ar medynus su eglėmis, visada saugomas esamas eglės pomiškis ir antrasis ardas;

7.4.21.2. atkuriamuose medynuose, priklausomai nuo formuojamo Vakarų taigos buveinių potipio, užtikrinamas pušų, eglių su karpotaisiais beržais, drebulėmis, rečiau – kitų rūšių lapuočiais medžiais vyravimas.

7.4.22. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9020 Plačialapių ir mišrių miškų buveinėse:

7.4.22.1. pirmiausia kertami pionieriniai minkštieji lapuočiai, kurių medyne yra daugiau nei 4 dalys. Po kirtimo baltalksnių, beržų, eglių turėtų likti ne mažiau nei 1 dalis medyno sudėties, o drebulių – 2. Kietieji lapuočiai kertami siekiant išlaikyti ir padidinti jų rūšinę įvairovę. Ažuolai kertami tik medynuose, kuriuose yra 6 azuolų dalys ir daugiau. Siekiama, kad eglės pomiškis ir antrasis ardas nesudarytų daugiau kaip 30 proc. bendro pomiškį ar antrąjį ardą formuojančių medžių kiekio;

7.4.22.2. atkuriant medynus, formuojami mišrūs plačialapių medžių medynai su azuolais, liepomis, klevais, kalninėmis guobomis, vinkšnomis, uosiais ir eglėmis. Paliekami pavieniui augantys beržai, drebulės, juodalksniai ir baltalksniai. Siekiama didinti plačialapių medžių įvairovę;

7.4.22.3. ugdymo kirtimais sudaromos palankios sąlygos augti natūraliai buveinei būdingoms medžių rūšims, šalinami pernelyg gausiai augantys pionieriniai minkštieji lapuočiai ir konkuruojanti augalija.

7.4.23. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9050 Žolių turtingų eglynų buveinėse pirmiausia kertami pionieriniai minkštieji lapuočiai, kurių medyne yra daugiau nei 3 dalys, ir eglės, kurių yra daugiau nei 7 dalys. Po kirtimo beržų ir baltalksnių turėtų likti ne mažiau nei 1 dalis, drebulių ir juodalksnių – 2, o eglių – 5 dalys medyno sudėties. Kietieji lapuočiai kertami siekiant išlaikyti ir padidinti jų rūšinę įvairovę ir tik tada, kai jų medyne yra daugiau nei 3 dalys. Pirmiausia paliekami kietieji lapuočiai, ypač azuolas, tada – minkštieji lapuočiai. Siektina, kad eglės pomiškis ir antrasis ardas sudarytų 30–40 proc. bendro pomiškį ar antrąjį ardą formuojančių medžių kiekio.

7.4.24. Palaikant gerą būklę, buveinių apsaugai svarbios teritorijos lygmeniu tvarkomose 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėse, atkuriant šias buveines, formuojami medynai, kuriuos sudaro gryni ir mišrūs juodalksnynai, su beržais ir uosiais, rečiau – beržynai. Toleruojami ir kiti pavieniai vietinių rūšių medžiai.

7.4.25. Jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė, miškuose gali būti vykdomi sanitariniai miško kirtimai, jei tai nesukelia reikšmingo neigiamo poveikio saugomoms rūšims ir buveinėms.

7.5. Palaikant gerą Europos Bendrijos svarbos 3130 Mažai mineralizuotų ežerų, 3140 Ežerų su menturdumблиų bendrijomis ir 3160 Natūralių distrofinių ežerų baseinų būklę, ribojama ūkinė ir rekreacinė veikla, galinti turėti neigiamą poveikį, prireikus taikomos papildomos aplinkosaugos priemonės.

7.6. Išsaugant biologinę įvairovę ir atkuriant gerą jos būklę:

7.6.1. kontroliuojamas invazinių rūšių plitimas visoje parko teritorijoje, prioritetą teikiant retų rūšių ir jų buveinių apsaugai;

7.6.2. genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose, saugomų rūšių radavietėse, Europos Bendrijos svarbos buveinėse, vietose, kuriose atkuriamas miškas, auga jaunuolynai ir pribreštantys medynai, natūraliose pievose, pelkėse ir šaltinyuose neleidžiama įrengti žvėrių šėryklų ar žvėrių viliojimo aikštelių;

7.6.3. Tvarkymo plane pažymėtose vietose migruojančių varliagyvių ir roplių (ypač žalčių) apsaugai įrengiamos specialios priemonės – kelio pralaidos, apsauginės tvorelės;

7.6.4. vandens telkiniuose užtikrinama pagal Migruojančių rūšių išsaugojimo konvenciją saugomų ir kitų retųjų migruojančių paukščių apsauga;

7.6.5. kartografuojamos saugomų kerpių, grybų buveinės, numatomos jų apsaugai tinkamos aplinkosaugos priemonės, užtikrinamas jų įgyvendinimas;

7.6.6. skatinama atkurti natūralų hidrologinį režimą ir hidrologinį tinklą melioruotose teritorijose.

7.7. Siekiant apsaugoti saugomas rūšis:

7.7.1. dėmėtosios gegūnės (*Dactylorhiza maculata*), gelsvosios gegūnės (*Dactylorhiza ochroleuca*), aukštosios gegūnės (*Dactylorhiza fuchsii*), dvilapio purvuolio (*Liparis loeselii*), pelkinės laksvos (*Hammarbya paludosa*), šakotosios ratainytės (*Cladium mariscus*) buveinėse šalinama sumedėjusi augmenija, nendrės, žolė išvežant biomase, užtikrinamas tinkamas vandens režimas ir reguliuojamas šernų bei bebrų skaičius;

7.7.2. pelkinio vikšrio (*Juncus stygius*), tribriaunės mezijos (*Meesia triquetra*), žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*) buveinėse užtikrinamas tinkamas hidrologinis režimas;

7.7.3. vienalapio gedučio (*Malaxis monophyllos*), nariuotosios ilgalūpės (*Corallorhiza trifida*), širdinės dviguonės (*Listera cordata*) buveinėse neleidžiama vykdyti plynųjų miško kirtimų, užtikrinamas tinkamas hidrologinis režimas ir reguliuojamas šernų bei bebrų skaičius;

7.7.4. plikažiedžio linlapio (*Thesium ebracteatum*) buveinėse šalinama sumedėjusi augmenija, žolė išvežant biomase, reguliuojamos apšvietimo sąlygos kontroliuojant medžių projekcinį padengimą;

7.7.5. vėjalandės šilagėlės (*Pulsatilla patens*) buveinėse šalinama augmenija, ardoma paklotė, gali būti taikomas kontroliuojamas paklotės deginimas vadovaujantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėmis;

7.7.6. kartografuojamos žalsvosios kežytės (*Cetrelia olivetorum*), plačiosios platužės (*Lobaria pulmonaria*) buveinės, jose neleidžiama vykdyti plynųjų kirtimų;

7.7.7. kartografuojamos ažuolinio skylenio (*Inonotus dryophilus*), vientisojo skyučio (*Perenniporia medulla-panis*) buveinės, jose išsaugomi seni ažuolai ir potencialiai grybams augti tinkami jaunesni ažuolai;

7.7.8. kartografuojamos krateriškojo taurūnio (*Urnula craterium*) buveinės, jose neleidžiama vykdyti miško kirtimo darbų, saugomi trake augantys lazdynai, dirvožemio vientisumas;

7.7.9. kartografuojamos korališkojo trapiadyglio (*Hericiium coralloides*) buveinės, jose saugoma įvairių irimo stadijų negyva mediena, paliekami potencialūs substratai grybams augti tinkamose buveinėse;

7.7.10. kartografuojamos Šneiderio kirmvabalio (*Boros schneideri*) buveinės, jose neleidžiama vykdyti sanitarinių ir plynųjų miško kirtimų, užtikrinamas pakankamas džiūstančios medienos kiekis;

7.7.11. kartografuojamos niūriaspalvio auksavabalio (*Osmoderma barnabita*) buveinės, jose išsaugomi seni medžiai ir gerinamos jų augimo sąlygos. Neleidžiama buveinėms apaugti krūmais ir jaunais medžiais;

7.7.12. kartografuojamos purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*) buveinės, jose išsaugomi džiūstantys ir nudžiūvę medžiai, paliekama dalis nuvirtusių medžių ar nulūžusių didelių šakų;

7.7.13. kartografuojamos potencialios Manerheimo grybinuko (*Oxyporus mannerheimii*) buveinės, nustatomi potencialūs neigiami veiksniai, parengiamos aplinkosaugos priemonės populiacijai apsaugoti;

7.7.14. užtikrinama, kad dvijuostės nendriadusės (*Graphoderus bilineatus*), plačiosios dusios (*Dytiscus latissimus*) buveinėse ir buveinių aplinkoje nebūtų vykdoma veikla, galinti pabloginti šių buveinių būklę;

7.7.15. auksuotosios šaškytės (*Euphydryas aurinia*) buveinėse šalinama sumedėjusi augmenija, šienaujama mozaikiškai išvežant biomase, atliekami potencialių jos buveinių tyrimai;

7.7.16. šarvuotosios skėtės (*Leucorrhinia pectoralis*), mažosios nehalenijos (*Nehalennia speciosa*), baltakaktės skėtės (*Leucorrhinia albifrons*), grakščiosios skėtės (*Leucorrhinia caudalis*) buveinėse neįžuvinami vandens telkiniai, vandens telkinių pakrantės saugomos nuo ištisinio apaugimo ir vandens užpavėsinimo, išlaikomas palankus hidrologinis režimas, stabdoma maistinių medžiagų prietaka, nenaudojami cheminiai augalų apsaugos preparatai;

7.7.17. raudonpilvės kūmutės (*Bombina bombina*) buveinėse neįžuvinami vandens telkiniai, vandens telkiniai saugomi nuo ištisinio apaugimo ir maistinių medžiagų prietakos;

7.7.18. skiauterėtųjų tritonų (*Triturus cristatus*) buveinėse neįžuvinami vandens telkiniai, saugomos nerštavietės nuo taršos, jiems grėsmę keliančių invazinių rūšių, vandens paukščių. Prireikus gali būti taikomos biotechninės apsaugos priemonės;

7.7.19. kartografuojamos erelio žuvininko (*Pandion haliaetus*) lizdavietės ir ribojama rekreacija lizdo aplinkoje erelio žuvininko perėjimo laikotarpiu. Tinkamose vietose įkeliami dirbtiniai lizdai;

7.7.20. kartografuojamos juodojo peslio (*Milvus migrans*) lizdavietės, reguliuojama rekreacija lizdo aplinkoje ir artimose maitinimosi vietose juodojo peslio perėjimo laikotarpiu;

7.7.21. europinio lėlio (*Caprimulgus europaeus*) buveinėse, blogėjant rūšies būklei, reguliuojama rekreacija, neleidžiama naudoti augalų apsaugos nuo vabzdžių priemonių;

7.7.22. eurazinio tetervino (*Tetrao tetrax*) buveinėse palaikomos atviros pelkės, pamiškės, pievos, miško laukymės, reguliuojamas plėšrūnų skaičius;

7.7.23. siekiant apsaugoti ūdros (*Lutra lutra*) populiaciją, atliekami jos gausumo tyrimai – nustatomi gausumą lemiantys veiksniai (žvejyba ir kt.) ir, jei reikia, imamasi tikslinių aplinkosaugos priemonių optimalioms ūdros populiacijos egzistavimo sąlygoms užtikrinti. Išduodant leidimus įsirengti kūdras jų savininkus supažindinti su ūdrų apsaugos reikalavimais ir gauti rašytinius savininkų įsipareigojimus jų negaudyti ir nenaikinti;

7.7.24. nustatomos kūdrinio pelėausio (*Myotis dasycneme*) dienojimo vietos ir toms vietoms apsaugoti reikalingos aplinkosaugos priemonės.

V SKYRIUS

KULTŪROS PAVELDO IŠTEKLIŲ APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

8. Regioninio parko kultūros paveldo objektų apsaugos kryptys ir priemonės skirtos objektų vertingosioms savybėms išsaugoti ir saugomų kultūrinių kraštovaizdžių savitumui, jų visumos darnai ir (ar) dermei su gamtine aplinka išsaugoti bei eksponuoti. Saugojimo priemonės apima tvarkybos darbus ir tausojamą kultūros paveldo išteklių naudojimą, pritaikymą, įveiklinimą, tikslingą pažinimą. Kultūros paveldo išteklių įveiklinimo prioritetai – kultūrinis turizmas ir rekreacija.

9. Prioritetas teikiamas nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio kultūros vertybių sancaupu zonoje – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099), apimančios Dubingių piliavietę, vad. Pilies kalnu (5361), Dubingių tiltą (u. k. 4492) ir Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361) ir vizualinės apsaugos pozonio teritorijas bei Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765), Alkos kaimo etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473) teritorijų, vertingųjų savybių bei jų formuojamų saugomų kultūrinių kraštovaizdžių atskleidimui, pritaikymui, pažinimui ir eksponavimui nuo nustatytų apžvalgos taškų ir turistinių maršrutų.

10. Tvarkymo plane taikomi KTZ ir funkcinio prioriteto zonų nustatymo principai ir prioritetai:

10.1. Reguluojamos apsaugos (KOr) KTZ nustatoma valstybės saugomų kultūros paveldo objektų teritorijose, kuriose tikslinga palaikyti tradicines (įprastas) naudojimo formas, užtikrinančias

nustatytosios vertės išsaugojimą, ir gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas. Konservacinė žemės paskirtis nustatoma tik tiems objektams, kuriuose draudžiama ūkinė veikla.

10.2. Pavieniai (Sniegių pilkapis, Giraičių pilkapynas, Bieliškių, Šakimo senovės gyvenvietė ir kt.) ir valstybės nesaugomi kompleksiniai paveldo objektai (Alkos kaimo etnoarchitektūrinė sodyba ir kt.), esantys didesnio objekto teritorijoje, priskiriami didesniam objektui nustatytai KTZ jų neišskiriant ir atskirai nedetalizuojant. Jų tvarkymą reglamentuoja atitinkamai KTZ (pozonii) nustatyti Tvarkymo plano reglamentai arba individualūs apsaugos reglamentai.

10.3. Dubingių miestelio istorinės dalies (31099) teritorijoje išskiriami šie KTZ pozonai: KOr-A1, KOr-A2, KOr-A3, KOr-A4, KOr-A5, GEr-T1, GEr-T2, GEr-T3, GEr-T4, GEk-T5, GEp-T6. Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio teritorijoje nustatomi šie KTZ pozonai: GAe-T7, GAi-T8, NRu-T9, ŽAb-T10, ŽAs-T11, VAe-T12, MAs-T13:

10.3.1. reguliuojamos apsaugos KTZ (KOr-A1, KOr-A2, KOr-A3, KOr-A4, KOr-A5) – jai priskiriami Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijoje esantys valstybės saugomi kultūros paveldo objektai. Šių paveldo objektų teritorijose tikslinga palaikyti tradicines (įprastas) naudojimo formas, užtikrinančias nustatytosios vertės išsaugojimą, ir gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas;

10.3.2. kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo zona (GEk-T5) – ji nustatyta Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) atvirose teritorijose, kuriose kultūrinis sluoksniškas ir kalvotas reljefas, kapinių kalvos apželdinimas lapuočiais medžiais yra vertingoji savybė. Šios teritorijos tvarkomos konservuojant, restauruojant, pritaikant rekreaciniams bendruomenės poreikiams;

10.3.3. kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona (GEr-T1, GEr-T2, GEr-T3, GEr-T4) – ji nustatyta Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) užstatylose teritorijose, išlaikiusiose vertingos užstatymo struktūros bruožų ir sklypų užstatymo tipus (sodybinį perimetrinį XIX a. XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymą 1 aukšto pastatais su pastogėmis ir mansardomis Radvilų, Ažuolyno g.; sodybinį XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymą 1 aukšto pastatais su pastogėmis ir mansardomis Radvilų, Asvejos, Ažuolyno g.; komponentinį XIX a.–XX a. I p., vid. centrinės miestelio dalies užstatymą, sudarytą iš XIX a. statytų bažnyčios komplekso statinių ir XX a. I p., vid. statytos klebonijos sodybos). Jose svarbūs kultūrinio ir etnokultūrinio kraštovaizdžio elementai tvarkomi restauravimo ir pritaikymo priemonėmis pagrįstu būdu. Miestelio apsaugos ir tvarkymo reglamento pagrindinis tikslas yra išsaugoti tradicinį bendro vaizdo ir vizualinių ryšių su aplinka pobūdį;

10.3.4. kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo zona (GEp-T6) – ji nustatyta Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijose, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė, tačiau kurios yra išsaugojusios urbanistiniu požiūriu vertingus planinės struktūros elementus. Šioje zonoje pagrindinis išsaugojimo objektas yra miestelio (jo dalies) plano struktūra ar jos elementai, o užstatymas gali būti keičiamas, kad kuo labiau atitiktų istorinei miesto daliai būdingus parametrus. Šioje zonoje:

10.3.4.1. atliekant užstatymo keitimo darbus, privaloma išsaugoti urbanistiniu požiūriu vertingo gatvių tinklo ir kitus planinės struktūros elementus;

10.3.4.2. keičiant esamą ir formuojant naują užstatymą, vadovaujama užstatymo tipo, nustatyto aiškinamojo rašto 17 punkte konkrečiai teritorijai (sklypai), užstatymo parametrais.

11. Regioninio parko nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys:

11.1. kultūros vertybių vertingųjų savybių ir saugomo kultūrinio kraštovaizdžio savitumo išsaugojimas;

11.2. kultūros vertybių tinkamas naudojimas ir pritaikymas;

11.3. kultūros vertybių ir saugomo kultūrinio kraštovaizdžio tikslingas pažinimas, eksponavimas.

12. Kultūros paveldo objektų ir vietovės vertingųjų savybių apsauga užtikrinama taikant šias nuostatas ir priemones:

12.1. Nuolat (periodiškai) stebima objekto ir jį supančios aplinkos būklė, laiku atliekami priežiūros darbai, kad fizinė būklė nepablogėtų.

12.2. Atliekami išsamūs taikomieji tyrimai ir tyrimais pagrįsti tvarkybos darbai.

12.3. Neleidžiama keisti susiformavusio reljefo, išskyrus atliekant tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus.

12.4. Vertingųjų archeologinių savybių turinčiuose objektuose prieš statybos, tvarkybos ar kraštotvarkos darbus, kurių metu bus atliekami žemės judinimo darbai, o XIX–XX a. pasipriešinimų, ginkluotų konfliktų, jų metu žuvusių žmonių laidojimo vietose, neveikiančiose ar riboto laidojimo kapinėse – prieš atliekant žemės judinimo darbus atliekami archeologiniai tyrimai.

12.5. Senosiose kapinėse (Lauryniškių palivarko senosios kapinės, Jonėnų k. senosios kapinės) išlaikomas paminklų autentiškumas, sunykę keičiami kopijomis arba atitinkamo mastelio ir proporcijos, medžiagiškumo dirbiniais, vengiama dengti kapą akline plokšte, sintetinių dangų ir dekoracijų.

12.6. Prioritetas teikiamas nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių saugojimui vietoje. Jei objekto kitaip išsaugoti neįmanoma, jis gali būti perkeliamas į kitą suderintą vietą ar muziejų, o negrįžtamai suiręs ar pažeistas – prieš išardant išsamiai dokumentuojamas. Išskirtinės vertės unikalūs autentiški eksponatai, etnografiniai objektai gali būti perkelti į Lietuvos liaudies buities muziejų.

12.7. Ypatingas dėmesys teikiamas Asvejos ežero akvatorijoje ties Dubingių miesteliu po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esančių archeologinių objektų (povandeninio paveldo), vietovės statinių, reikšmingais pripažintų nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų tyrimams, apsaugai ir tvarkybai. Siekiant apsaugoti Dubingių tilto (u. k. 4492) ir Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), nustatytas vertingąsias savybes, ribojama laivyba (pagal laivo grimzlę), draudžiama naudoti giluminius inkarus ir žvejybos priemones. Inkaruoti leidžiama ne arčiau 30 m į rytus nuo dabartinio tilto, grimzlė parenkama iki 1 m, kad nepažeistų šalia tilto esančių senojo tilto liekanų (tarp piliavietės pietvakarinio kranto ir Asvejos ežero rytinio kranto, šalia dabartinio tilto, ežero dugne 2,5 – 12 m gylyje fiksuotų kelis kartus remontuoto, rašytiniuose šaltiniuose minimo didžiojo tilto polių (24 vnt.), kurių skersmuo – 12–20 cm, ilgis – 0,5–5 m, sukaltų keturiomis eilėmis 2 m intervalu: viduriniai – statmenai, šoniniai viduriniams parenti – įstrižai. Taip pat užfiksuota ir netvarkingai gulinčių polių, rąstgalių ir tašytų tilto medinių konstrukcijų).

12.8. Visi tvarkybos darbai objektuose vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių. Remiantis tyrimų duomenimis, vertingųjų savybių sąrašas gali būti tikslinamas.

12.9. Tvarkant kultūros paveldo vertybių teritorijas, saugoma vertinga planinė ir tūrinė-erdvinė struktūra, vizualinės ašys, želdinimo principai, esamas reljefas. Objekto teritorijos negalima fiziškai ir (ar) vizualiai atskirti istoriškai nepagrįstomis tvoromis, želdiniais ar kitais barjeriais.

12.10. Saugoma ir puoselėjama vertybių aplinka – kultūrinis ir gamtinis kraštovaizdžiai, nustatomi kultūros paveldo objektų, vietovių apžvalgos taškai, maršrutai, jų ruožai, organizuojant kultūros paveldo objektų ir vietovių eksponavimą, vykdomi kraštovaizdžio formavimo darbai, jei reikia tikslinamos ar nustatomos kultūros paveldo vertybių apsaugos zonos.

12.11. Pagrindinės apsaugos priemonės yra atliktų išsamių taikomųjų tyrimų išvadomis pagrįsti tvarkybos darbai ir tvarkomieji statybos bei kraštotvarkos darbai.

12.12. Kultūros paveldo objektų paveldosaugos reikalavimai nustatomi ir tikslinami apsaugos reglamentuose. Jei kultūros paveldo objektui ir (ar) jo apsaugos zonai parengtas individualus

apsaugos reglamentas, objektas ir (ar) jo apsaugos zona tvarkomi ir veikla juose plėtojama pagal šiame reglamente nustatytus reikalavimus. Apsaugos reglamentų poreikis pažymėtas.

12.13. Pirminę apsaugą ir apsaugą pagal nustatytus tikslus reglamentuoja konkrečios Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų straipsnių nuostatos.

12.14. Iš Tvarkymo plane pažymėtų išskirtinės estetinės ir pažintinės vertės apžvalgos taškų ir turistinių, rekreacinių maršrutų ruožų matomi vaizdai nuolat prižiūrimi – šalinamos vizualinės apžvalgos kliūtys (krūmai, medžiai, pomiškis ir pan.). Antžeminiai apžvalgos taškai, ruožai parengiami lankyti ir naudoti – sutvarkomi pagal universalaus dizaino principus, pasirūpinama informacinės pažinimo sklaidos priemonėmis (stendais, informaciniais portalais ir pan.). Asvejos pakrantėse įrengiamos turistų išlaipinimo aikštelės, prieplaukos.

12.15. Vykdoma klimato kaitos poveikio kultūros paveldo objektams, vietovėms (ypač turintiems kraštovaizdžio vertingųjų savybių), jų nustatytų vertingųjų savybių kaitos stebėseną ir vertinimą, diegiamos klimato kaitos pasekmių švelninimo priemonės, atliekami poveikio prevencijos darbai, laiku atliekami prioritetiniais laikomi priežiūros darbai. Šiam tikslui pasiekti kuriamos partnerystės su Europos kultūros paveldo kompetencijos centru.

13. Kultūros paveldo, vietovių apsauga vykdoma pagal dominuojančias vertingąsias savybes:

13.1. Kai objektuose dominuoja architektūrinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių smuklės pastatas, mokyklos pastatas, Dubingių senosios Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios šventoriaus statinių kompleksas, Alkos kaimo etnoarchitektūrinė sodyba, Purviniškių girininkijos sodyba ir kt.), saugoma planinė ir tūrinė-erdvinė struktūra, vizualinės ašys, želdinimo principai, išlaikomos autentiškos spalvos ir apdailos medžiagos.

13.2. Kai objektuose dominuoja archeologinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu, Dubingių miestelio istorinė dalis, Sniegių pilkapis, Giraičių pilkapynas, Jonėnų piliakalnis, Jonėnų dvarvietė, Baluošos piliakalnis, Jutonių, Dubingių pilkapynas, Purviniškių pilkapynas, vad. Prancūzkapiai, Purviniškių pilkapynai II ir III, Veliankos, Žingių pilkapynas, Bieliškių, Šakimo senovės gyvenvietė, Dauškių pilkapynas, Abejučių piliakalnis, Abejučių pilkapynas, Kregžlės pilkapynas ir kt.), išsaugomos neužstatytos objektą apžvelgti leidžiančios erdvės. Apžvalgos taškuose iškertama augalija, trukdanti apžvelgti archeologinius objektus. Archeologinio vertingųjų savybių pobūdžio objektuose prieš statybos ar tvarkybos darbus, o XIX–XX a. pasipriešinimų, ginkluotų konfliktų, jų metu žuvusių žmonių laidojimo vietose, neveikiančiose ar riboto laidojimo kapinėse – prieš atliekant žemės judinimo darbus atliekami archeologiniai tyrimai. Negalima keisti susiformavusio reljefo, išskyrus atliekant tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus. Povandeninio paveldo radaviečių vietose ribojama valčių grimzlė, draudžiama naudoti giluminius inkarus, žvejybos priemones. Įrengiamos virtualios povandeninio paveldo ekspozicijos ir (ar) organizuojamas jų fizinis lankymas *in situ*, nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių. Tvarkybos, tvarkomieji statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbai atliekami vadovaujantis archeologinės vietos tipinio apsaugos reglamento nuostatomis ir paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ reikalavimais.

13.3. Dominuojančio kultūrinio kraštovaizdžio objektai (Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu, Dubingių miestelio istorinė dalis, Dubingių tiltas, Dubingių smuklės pastatas, Giraičių pilkapynas, Baluošos piliakalnis, Jutonių, Dubingių pilkapynas, Purviniškių pilkapynas, vad. Prancūzkapiai, Purviniškių girininkijos sodyba, Bieliškių, Šakimo senovės gyvenvietė, Abejučių piliakalnis ir kt.) tvarkomi išryškinant jų kultūrinio kraštovaizdžio bruožus ir autentiškas ypatybes (savitumą), saugant vizualinius ryšius tarp objektų ir jų aplinkos, užtikrinant jų apžvalgą iš pasirinktų apžvalgos taškų, ruožų ir maršrutų.

13.4. Kai objektuose dominuoja etnokultūrinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių miestelio istorinė dalis, mokyklos pastatas, Alkos kaimo etnoarchitektūrinė sodyba, etnoarchitektūrinė gryčia ir kt.), saugoma planinė ir tūrinė-erdvinė struktūra, užstatymo tipologija ir bruožai, vizualinės ašys, želdinimo principai, išlaikomos autentiškos spalvos ir apdailos medžiagos, išryškinant juos formuojančios etninės kultūros savitumą.

13.5. Kai objektuose dominuoja istorinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu, Dubingių miestelio istorinė dalis, mokyklos pastatas ir kt.), išryškinama ir puoselėjama sąsaja su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis, įrengiant ekspozicijas, organizuojant renginius.

13.6. Kai objektuose dominuoja memorialinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu, Lietuvos karių kapai ir kt.), siekiant palaikyti gerą nustatytų vertingųjų savybių būklę, vykdoma nuolatinė priežiūra ir neatidėliotino smulkaus remonto darbai.

13.7. Kai objektuose dominuoja techninio inžinerinio paveldo vertingosios savybės (Dubingių tiltas), vykdomi inžinerinių statinių, įrenginių nuolatinė priežiūra, atliktų tyrimų išvadomis paremti nustatytų vertingųjų savybių tvarkybos darbai, techninio inžinerinio kultūrinio kraštovaizdžio tvarkymo darbai, želdinių, kenkiančių suformuoto kultūrinio kraštovaizdžio, vertingųjų savybių ir statinių būklei, sanavimo darbai.

13.8. Kai objektuose dominuoja mitologinio paveldo vertingosios savybės (Ciūniškių akmuo, vad. Meškos stalu, Čigonų stalu ir kt.), išsaugomas atvirų erdvių ir želdynų santykis, prižiūrima vertybės teritorija, vykdomi tyrimai, kuriamas, plėtojamas ir vystomas mitologinės vietovės naratyvas, jo sklaida.

13.9. Regioniniame parke esančių kultūros paveldo vertybių – vietovės Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) ir Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), jų apsaugos zonų vertingųjų savybių apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimų sprendiniai pateikiami Tvarkymo plano 2 lape. Šių kultūros paveldo vertybių nustatytų vertingųjų savybių apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai užtikrinami taikant konkrečius reglamentus, kuriuose nustatyti paveldosaugos reikalavimai, kultūros paveldo objekto, vietovės, jų teritorijų ir apsaugos zonų valdymo, naudojimo, disponavimo jais sąlygos, nustatytos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, jame nurodytuose dokumentuose ir kituose teisės aktuose kultūros paveldo objekto, vietovės, jų teritorijų ir apsaugos zonų vertingosioms savybėms apsaugoti.

14. Kultūros paveldo objektų aplinkos tinkamas naudojimas ir pritaikymas užtikrinami taikant šias nuostatas ir priemones:

14.1. Parengiama ir įgyvendinama teritorijos atgaivinimo strategija ir jos įgyvendinimo planai, kurie apimtų informacines, planavimo, teises, finansines, partnersyčių priemones, įgyvendinami partnersyčių modeliai, skatinantys įsigyti, aktualizuoti, įveikinti ir sutvarkyti apleistus ir (ar) bešeimininkius pastatus.

14.2. Nustatomi ir šalinami menkaverčiai statiniai ir želdiniai, kenkiantys nustatytų vertingųjų savybių būklei ar kuriantys vizualinę taršą. Pilkapynų ir pilkapių želdiniai šalinami tik žiemą, kai žemė yra išalusi.

14.3. Tvarkoma aplinka (takai, keliai, privažiavimai, vandens telkiniai, želdiniai, mažoji architektūra ir t. t.):

14.3.1. Takų, kelių, privažiavimų dangos, jei nėra tyrimų duomenų, parenkamos atsižvelgiant į kontekstą – kai objektuose dominuoja archeologinio paveldo vertingosios savybės, neurbanizuotoje teritorijoje prioritetas teikiamas gruntinėms dangoms, istorinėje miesto dalyje – grindiniams, natūralių spalvų trinkelėms. Automobilių stovėjimo aikštelės planuojamos už objekto, jos neturi

vizualiai dominuoti, būti įrengtos apžvalgos ašyje, ribojamas jų dydis arba teritorija skaidoma želdiniais. Svarbu išsaugoti artimą istoriniam žaliųjų ir kietųjų dangų teritorijoje santykį.

14.3.2. Formuojami želdynai. Nauji sodinami želdiniai parenkami pagal tyrimų duomenis arba istoriškai būdingi regionui ir (ar) konkrečiam paveldo objektui ar vietai. Draudžiama formuoti istoriškai nebūdingas ir nepagrįstas aklinas gyvatvoves, aukštesnes negu 1 m.

14.3.3. Įrengiami mažosios architektūros (apšvietimas, suoliukai, stulpeliai) objektai, jie parenkami pagal tyrimų duomenis arba turi būti derinami prie kultūros paveldo objekto architektūros, vietovės užstatymo bruožų, atitikti architektūros kokybės kriterijus. Įrengiant šiuos objektus, būtina užtikrinti objekto ar vietovės vizualinį vientisumą.

14.3.4. Aplinkoje taikant universalaus dizaino sprendinius, maksimaliai (kiek tai įmanoma nenaikinant vertingųjų savybių) užtikrinamas kultūros paveldo objektų prieinamumas visoms žmonių grupėms.

15. Kultūros paveldo objektų ir vietovės tinkamas naudojimas ir pritaikymas užtikrinami taikant šias nuostatas ir priemones:

15.1. Vizualinės taršos šalinimo darbai vykdomi vadovaujantis strateginio planavimo, saugojimo tikslų ir apsaugos reglamentų nuostatomis:

15.1.1. Parengiama ir įgyvendinama platesnė teritorijos atgaivinimo strategija ir jos įgyvendinimo planas, kurie apimtų informacines, planavimo, teises, finansines priemones, skatinančias įsigyti, įveikinti ir sutvarkyti apleistus ir (ar) bešeimininkius pastatus.

15.1.2. Įgyvendinami apsaugos reglamentuose nustatyti pavienių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos ir pritaikymo reikalavimai.

15.1.3. Įgyvendinamos valstybės ir savivaldybių saugomų objektų nuostatos, reglamentuojamos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Architektūros (architektūros kokybės kriterijai) įstatymuose.

15.1.4. Šalinami menkaverčiai statiniai, kuriantys vizualinę kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijų taršą.

15.2. Paveldo objektai ir kiti istoriniai statiniai pritaikomi naudojimui laikantis šių nuostatų:

15.2.1. Minimaliai keičiamos kultūros paveldo objektų vertingosios savybės, istorinių statinių išvaizda.

15.2.2. Atliekant statybos darbus, naudojamos su autentiškomis suderinamos medžiagos, išsaugomas vizualinis integralumas (vientisumas). Jei įvertinama, kad rekonstravimo darbai yra būtini ir tik minimaliai pakeis objekto vertingąsias savybes, parenkant rekonstravimo kryptį, prioritetas teikiamas naujo priestato statybai mažiausiai iš viešųjų erdvių matomoje pastato dalyje, kuo mažiau veikiant autentiškas struktūras, o ne intervencijai į esamo pastato architektūrą.

15.2.3. Nauja statyba galima tik neužgožiant paveldo objekto. Naujas statinys turi būti reikalingas paveldo objekto naudojimui užtikrinti, mažesnio aukščio ir tūrio nei paveldo objektas, neryškių spalvų ir medžiagų, foninės (neutralios) architektūros, komponuojamas už paveldo objekto žiūrint nuo įėjimo ar privažiavimo kelio, pagrindinių apžvalgos taškų.

15.2.4. Kompleksiniuose kultūros paveldo objektuose nauja paskirtis ir jai keliami reikalavimai neturi suardyti komplekso vientisumo.

15.2.5. Draudžiama komplekso teritoriją fiziškai ir (ar) vizualiai atskirti istoriškai nepagrįstomis tvoromis, želdiniais ar kitais barjeriais.

15.2.6. Atsinaujinančios energijos šaltiniai ir kiti inžineriniai įrenginiai gali būti įrengiami tik integruoti į kitus (kultūrinės vertės neturinčius) statinius ar mažosios architektūros elementus, kad nepažeistų objekto vizualinio integralumo, arba taip, kad būtų neapžvelgiami nuo takų, kelių, viešųjų erdvių ar pro visuomenei prieinamų paveldo objektų patalpų langus.

15.3. Tvarkymo plane išskirti objektai pritaikomi naudojimui pagal dominuojančias jų vertingąsias savybes:

15.3.1. Kai objektuose dominuoja archeologinio, memorialinio paveldo vertingosios savybės, jie gali būti pritaikomi tik moksliniams, pažintiniams, mokomiesiems tikslams ir lankymui, nepažeidžiant vertingųjų savybių, gali būti įrengiami takai, laiptai, pandusai, informaciniai standai, atokvėpio vietos ir pan. Sprendiniams taikomi universalūs dizaino principai, klimato kaitos padarinius švelninančios priemonės.

15.3.2. Kai objektuose dominuoja architektūrinio paveldo vertingosios savybės, jie gali būti pritaikomi šiuolaikiniams poreikiams, naudojami pagal autentišką paskirtį ir (ar) pritaikomi pakeitus paskirtį. Pirmumas teikiamas autentiškai arba artimai autentiškai paskirčiai, kai nereikia pertvarkyti pastato planinės struktūros, išvaizdos, aplinkos arba pastato planinę struktūrą, išvaizdą, aplinką reikia pertvarkyti minimaliai. Sprendiniams taikomi universalūs dizaino principai, klimato kaitos padarinius švelninančios priemonės.

15.3.3. Kai objektuose dominuoja etnokultūrinio paveldo vertingosios savybės, Dubingių miestelio istorinėje dalyje nepažeidžiant nustatyto užstatymo tipo (morfotipo) ribų, nepažeidžiant nustatytų vietovės vertingųjų savybių, galima statyti pastatus, pritaikyti juos rekreacijai ir pažintiniam turizmui.

15.4. Dubingių miestelio istorinė dalis (u. k. 31099) pritaikoma ir naudojama laikantis šių nuostatų:

15.4.1. Prioritetas teikiamas teritorijū, kuriose užstatymas nėra vertingoji savybė ir (arba) yra pakitęs, pertvarkymui.

15.4.2. Keičiant esamą ir formuojant naują užstatymą, aplinka tvarkoma pagal konkrečius teritorijai nustatytus paveldosaugos reikalavimus.

15.4.3. Konkretūs pavieniū ir kompleksiniū nekilnojamojo kultūros paveldo objektū apsaugos ir pritaikymo reikalavimai nustatomi individualiuose apsaugos reglamentuose.

15.4.4. Kultūros paveldo objektū ir vietovės vertingosios savybės nurodytos nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybū aktuose. Pakitus šiū aktū duomenims, atitinkamai keičiamas šio Tvarkymo plano sprendiniū taikymas, išsaugant visas naujai nustatytas vertingąsias savybes, pagal teisės aktus nustatant pastatū apsaugos statusą ir teritorijos užstatymo tipą bei jam taikomus paveldosaugos reikalavimus, nustatytus šiuo Tvarkymo planu.

15.5. Rekonstruojant ir statant naujus statinius kultūros paveldo objekto, vietovės apsaugos zonoje (įskaitant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio teritorijoje nustatytus KTZ pozonius GAe-T7, GAi-T8, NRu-T9, ŽAb-T10, ŽAs-T11, VAe-T12, MAs-T13):

15.5.1. nauji statiniai kultūros paveldo vizualinės apsaugos pozoniuose statomi toliau laikantis nustatytū užstatymo tipū tūrinės-erdvinės kompozicijos principū, aplinkos formavimo tradicijū, neviršijant nustatytū ribiniū dydžiū, užtikrinant architektūros kokybės kriterijus ir taip, kad netrukdytū apžvelgti kultūros paveldo objekto jo aplinkoje;

15.5.2. apsaugos nuo fizinio poveikio pozonyje draudžiami statybos darbai, galintys fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms;

15.5.3. naujas statinys turi būti reikalingas paveldo objekto naudojimui užtikrinti, atitikti nustatytą užstatymo tipą ir užstatymo bruožus, neryškiū spalvū ir medžiagū, foninės architektūros, komponuojamas už paveldo objekto žiūrint nuo įėjimo ar privažiavimo kelio, pagrindiniū apžvalgos taškū;

15.5.4. siekiant išryškinti nustatytas saugomo kultūrinio kraštovaizdžio vertingąsias savybes, kultūros paveldo objektū, vietoviū formuojamo kultūrinio kraštovaizdžio struktūrinės dalis

(tūrinės-erdvinės struktūras, dominantes, suformuoto reljefo formas ir pan.), vizualines savybes (panoramą, siluetus, perspektyvas, išklotines ir pan.), statiniai rekonstruojami ir nauji statomi laikantis urbanistinio integralumo ir darnaus vystymosi principų.

15.6. Tvarkant kultūros paveldo objekto, vietovės aplinką (takai, keliai, privažiavimai, vandens telkiniai, želdiniai, mažoji architektūra ir t. t.):

15.6.1. takų, kelių, privažiavimų dangos tvarkomos pagal tyrimų duomenis. Jei jų nėra, dangos parenkamos atsižvelgiant į kontekstą (aplinką ir analogus) – kai objektuose dominuoja archeologinės vertingosios savybės, neurbanizuotoje teritorijoje prioritetas teikiamas gruntinėms dangoms, istorinėje miesto dalyje – grindiniams, natūralių spalvų trinkelėms. Stovėjimo aikštelės planuojamos už objekto, jos neturi vizualiai dominuoti, būti įrengtos apžvalgos ašyje, turi būti ribojamas jų dydis arba teritorija skaidoma želdiniais. Svarbu išsaugoti artimą istoriniam žaliųjų ir kietųjų dangų teritorijoje santykį;

15.6.2. šalinami menkaverčiai želdiniai, prižiūrimi ir atkuriami vertingi želdiniai ir želdynai. Naujai sodinami želdiniai parenkami pagal tyrimų duomenis arba istoriškai būdingi regionui ir (ar) konkrečiam paveldo objektui ar vietai. Draudžiama formuoti istoriškai nebūdingas ir nepagrįstas aklinas gyvatvores, aukštesnes negu 1,2 m;

15.6.3. mažoji architektūra (apšvietimas, suoliukai, stulpeliai ir t. t.) parenkama pagal tyrimų duomenis arba nuosaikiai šiuolaikiška. Būtina užtikrinti vizualinį vientisumą;

15.6.4. maksimaliai (kiek tai įmanoma nenaikinant vertingųjų savybių) užtikrinamas prieinamumas visiems (ir riboto judumo asmenims).

16. Tikslingos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, vietovių apžvalgos ir eksponavimo kultūriniam kraštovaizdyje nuostatos:

16.1. Vykdomais regioninės reikšmės Aukštaitijos kultūros paveldo arealo ypatingos vizualinės raiškos saugomų kultūrinių kraštovaizdžių eksponavimo apžvalgos taškų nustatymo, apžvalgos objektų tvarkymo, įveiklinimo įvairiomis fizinėmis ir virtualiomis priemonėmis turizmo ir kultūros kelių infrastruktūroje darbais stiprinamas ir saugomas vietovės savitumas, ugdomi vietos bendruomenės tapatumo kultūriniam kraštovaizdžiui jausmai (sentimentai).

16.2. Vykdoma kultūros paveldo objektų ir vietovių, vertingųjų savybių, formuojančių kultūrinio kraštovaizdžio savitumą, fizinė priežiūra – kultūros paveldo objekto, vietovės vertingųjų savybių nekeičiantys darbai, kuriems atlikti nereikia už šio objekto apsaugą atsakingos institucijos sutikimo.

16.3. Saugant išskirtinės vizualinės raiškos kultūrinių kraštovaizdžių savitumą, atliekami kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių tvarkomieji paveldosaugos ir statybos, kraštotvarkos darbai, šalinami šiuos objektus apžvelgti trukdantys vizualinės taršos objektai (statiniai ir augalai).

16.4. Iš Tvarkymo plane nustatytų kultūros paveldo objektų, vietovių, dominančių, panoramų, perspektyvų bei siluetų apžvalgos taškų ir maršrutų ruožų vykdoma kultūrinių kraštovaizdžių pokyčių stebėseną, renkama informacija (įskaitant klimato kaitos poveikio) pokyčių padarinių prevencijos planavimo darbams rengti ir vykdyti.

16.5. Remiantis atliktais tyrimais ir stebėsenos metu surinkta informacija, įvairiomis priemonėmis (stendai, leidiniai, interneto priemonės, turistinių maršrutų aprašai, virtualios ir fizinės ekskursijos ir pan.) populiarinami saugomi kultūriniai kraštovaizdžiai.

16.6. Plėtojamas Šv. Jokūbo piligrimų kelio tinklas įtraukiant į maršrutus saugomus kultūrinius kraštovaizdžius, populiarinami kultūros paveldo išteklių (įskaitant nematerialiojo) – vykdoma informacijos sklaida, piligrimai informuojami apie materialųjį ir nematerialųjį kultūros paveldą, jo

ištekliai, populiarinamos istorinės asmenybės (Vytautas Didysis, Jogaila, Radvilos ir kt.), jų sąsajos su bendra istorija ir vertybėmis.

16.7. Eksponuojant, aktualizuojant ir įveiklinant Tvarkymo plane atrinkus išskirtinės vizualinės raiškos saugomus kultūrinius kraštovaizdžius (archajiškąjį, inžinerinį, miestiškąjį ir kaimiškąjį), išsaugoma ir atskleidžiama žiūrovui jo įvairovė, kuriami ir regioninio parko tęstiniai kultūrinio turizmo ir rekreaciniai maršrutai, populiarinamas ir skatinamas vietinis ir atvykstamasis turizmas.

16.8. Nustatomi atrinktų skirtingų saugomų kultūrinių kraštovaizdžių: archajiškojo – formuojamo Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765), inžinerinio – formuojamo Dubingių tilto (u. k. 4492), kaimiškojo – formuojamo etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469) objektais, ir miestiškojo – formuojamo Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) vietovės, apžvalgos ir eksponavimo taškai ir apžvalgos maršrutų atkarpos kultūriniame kraštovaizdyje pažymėti Tvarkymo plane „Kultūros paveldo apžvalga ir eksponavimas“. Sprendiniais nustatomi jų eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.1. Keturių Tvarkymo plane nustatytų archajiško saugomo kultūrinio kraštovaizdžio, formuojamo Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), apžvalgos taškų vandens maršruto atkarpoje nuo Asvejos ežero detalaus eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.1.1. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taškų 1.1.1 tolumo (perspektyvinio) ir 1.1.2 artimo Pilies kalno silueto ir dominantės kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų iš vakarų detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.1.1.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės bei silueto vaizdus, vykdomi Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo darbai – šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti Pilies kalno dominantę nuo Asvejos ežero trasos, šalinami siluetą (piliakalnio reljefą) dengiantys krūmokšniai.

16.8.1.1.2. Nustatomos Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: nepažeidžiant nustatytų vertingųjų kultūros paveldo objekto savybių – šlaitų, pylimų, griovių reljefo, kultūrinio sluoksnio ir kt., vykdomi rekreacinės infrastruktūros įrengimo darbai – palei ežero pakrantę įrengiama valčių prieplauka, grūntinės dangos takai, kita rekreacinė įranga (suolai, šiukšlinės, kalno papėdės apšvietimas).

16.8.1.2. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.1.3 artimo Pilies kalno dominantės, panoramos, silueto ir Dubingių tilto perspektyvos vaizdo kultūriniame kraštovaizdyje iš pietų detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.1.2.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės, panoramos, silueto ir inžinerinio kultūrinio kraštovaizdžio Dubingių tilto perspektyvos vaizdus, vykdomi Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), ir Dubingių tilto (u. k. 4492) vertybių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo darbai – šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti Pilies kalno dominantę nuo Asvejos ežero trasos, siluetą (piliakalnio reljefą) dengiantys krūmokšniai. Saugomi medinio sijinio tilto su šaltiličiais vertingosios savybės ir jo vaizdas (santykis) kultūriniame kraštovaizdyje.

16.8.1.2.2. Nustatomos Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: nepažeidžiant nustatytų vertingųjų kultūros paveldo objekto savybių – šlaitų, pylimų, griovių reljefo, kultūrinio sluoksnio ir kt., vykdomi rekreacinės

infrastruktūros įrengimo darbai – palei ežero pakrantę įrengiama valčių prielauka, grūntinės dangos takai, kita rekreacinė įranga (suolai, šiukšlinės, apšvietimas).

16.8.1.2.3. Dubingių tilto (u. k. 4492) detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės nenumatomi.

16.8.1.3. Nustatomi apžvalgos taško 1.1.4. tolimo (matomo iki 1,5 km) Pilies kalno (dominantės), Dubingių tilto ir Dubingių miestelio istorinės dalies panoramos vaizdo kultūriniame kraštovaizdyje iš pietryčių detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.1.3.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno (kultūrinio kraštovaizdžio dominantę), inžinerinio kultūrinio kraštovaizdžio Dubingių tilto ir Dubingių miestelio istorinės dalies panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdus, vykdomi kraštovaizdžio tvarkymo darbai – nepažeidžiant nustatytų vertybių vertingųjų savybių, šalinamas pakrančių pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti Pilies kalno dominantę, tiltą ir Dubingių miestelį nuo Asvejos ežero trasos.

16.8.1.3.2. Nustatomos pirmiau išvardytų vertybių įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: nepažeidžiant nustatytų vertingųjų kultūros paveldo objekto savybių – šlaitų, pylimų, griovių reljefo, kultūrinio sluoksnio ir kt., vykdomi rekreacinės infrastruktūros įrengimo darbai – palei ežero pakrantę įrengiama valčių prielauka, grūntinės dangos takai, kita rekreacinė įranga (suolai, šiukšlinės, apšvietimas).

16.8.2. Penkių Tvarkymo plane nustatytų archajiško saugomo kultūrinio kraštovaizdžio, formuojamo Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), apžvalgos taškų iš pietinio Asvejos kranto ir Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijos, apžvalgos maršruto atkarpoje nuo Tiltų–Radvilų gatvių, detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.1. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.2.1 tolimo Pilies kalno dominantės, silueto ir panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų iš pietvakarių detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.1.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės, silueto ir panoramos vaizdus, vykdomi dešiniojo Asvejos kranto teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo darbai: tvirtinami eroduoti šlaitai, šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti dominantę nuo pasirinkto Asvejos dešiniajame krante esančio apžvalgos taško.

16.8.2.1.2. Nustatomos apžvalgos taško įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: nepažeidžiant vizualinio pozonio apsaugos reikalavimų, galima plėtoti rekreacinę infrastruktūrą, įrengti naujų apžvalgos aikštelių infrastruktūrą.

16.8.2.2. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.2.2 artimo Pilies kalno dominantės, silueto, panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų iš pietų nuo Dubingių tilto (u. k. 4492) detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.2.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės, silueto, panoramos vaizdus nuo inžinerinio kultūrinio kraštovaizdžio objekto Dubingių tilto, vykdomi šiaurinio Asvejos kranto želdinių priežiūros, šalinimo darbai, reljefo erozijos monitoringas ir tvarkyba. Šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti kalno dominantę.

16.8.2.2.2. Nustatomos apžvalgos taško įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: galima įrengti tilto apšvietimo sistemą, vykdyti inžinerinės infrastruktūros tvarkybos, tvarkomuosius statybos darbus nepažeidžiant kultūros paveldo objekto vertingųjų savybių.

16.8.2.3. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.2.3 artimo Pilies kalno dominantės, silueto, panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų iš pietryčių nuo Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijoje įrengtos apžvalgos aikštelės detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.3.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės, silueto panoramos vaizdus nuo miestiškojo kultūrinio kraštovaizdžio objekto – Dubingių miestelio, turinčio kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio bruožų (etnokultūrinis pobūdis), vykdomi šiaurinio Asvejos kranto želdinių priežiūros, šalinimo darbai, reljefo erozijos monitoringas ir tvarkyba. Šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti kalno dominantę.

16.8.2.3.2. Nustatomos apžvalgos taško įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: galima plėtoti rekreacinę infrastruktūrą ir įrengti naują nepažeidžiant vertybės vertingųjų savybių.

16.8.2.4. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.2.4 artimo Pilies kalno dominantės, silueto, panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų iš rytų nuo Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijoje esančios Radvilų gatvės detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.4.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno dominantės, silueto panoramos vaizdus nuo miestiškojo kultūrinio kraštovaizdžio objekto – Dubingių miestelio gatvės, turinčio kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio bruožų (etnokultūrinis pobūdis), nepažeidžiant vertybės vertingųjų savybių, vykdomi želdinių priežiūros, šalinimo darbai, reljefo erozijos monitoringas ir tvarkyba. Šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti kalno dominantę, leidžiama atlikti piliakalnio siluetą išryškinančius augmenijos valymo darbus, netrukdančius išsaugoti piliakalnio biologinę įvairovę.

16.8.2.4.2. Nustatomos apžvalgos taško įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: galima plėtoti rekreacinę infrastruktūrą ir įrengti naują nepažeidžiant vertybės vertingųjų savybių.

16.8.2.5. Įgyvendinant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio paveldosaugos reikalavimus, nustatomi apžvalgos taško 1.2.5 artimo Pilies kalno silueto kultūriniame kraštovaizdyje vaizdo iš rytų nuo Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijoje esančios Tilto gatvės detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.5.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Pilies kalno silueto vaizdą nuo miesto tipo kultūrinio kraštovaizdžio objekto – Dubingių miestelio gatvės, turinčio kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio bruožų (etnokultūrinis pobūdis), nepažeidžiant vertybės vertingųjų savybių, vykdomi želdinių priežiūros, šalinimo darbai, reljefo erozijos monitoringas ir tvarkyba. Šalinamas pomiškis ir kiti nevertingi želdiniai, trukdantys apžvelgti kalno dominantę.

16.8.2.5.2. Nustatomos apžvalgos vietų įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: galima įrengti gatvės apšvietimo sistemą, atlikti inžinerinės infrastruktūros įrengimo darbus.

16.8.2.6. Tvarkymo plane pažymėti penkti archajiško saugomo kultūrinio kraštovaizdžio, formuojamo Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765), apžvalgos taškai vandens maršruto atkarpoje nuo Asvejos ežero. Artimų (2.2, 2.3, 2.4) ir tolimų (perspektyvinių) (2.1, 2.5) apžvalgos taškų Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765) dominantės, panoramos ir silueto kultūriniame kraštovaizdyje vaizdų detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.2.6.1. Saugant ir eksponuojant archajiško kultūrinio kraštovaizdžio Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765) dominantės, panoramos ir silueto vaizdus, vykdomi Jonėnų piliakalnio teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo darbai: žiemą galimi pomiškio ir menkaverčių želdinių kirtimai nepažeidžiant kultūrinio sluoksnio ir reljefo, išryškinantys panoramoje dominuojančio piliakalnio siluetą.

16.8.2.6.2. Nustatomos Jonėnų piliakalnio (u. k. 30765) įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: teritorija neurbanizuojama, galima švartuoti valtis, ribotai lankyti piliakalnį nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių – stačių, 10–11 m aukščio šlaitų. Galima įrengti aikštelę ir laiptelius į piliakalnio aikštelę. Palankiausias lankymo periodas – žiema, nes galimas minimalus lankytojų poveikis piliakalniui (užšalusi žemė).

16.8.3. Dviejų Tvaravimo plane nustatytų kaimiškojo saugomo kultūrinio kraštovaizdžio, formuojamo Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473), etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), šios etnoarchitektūrinės sodybos gryčios (u. k. 32470), svirno (u. k. 32471), pirties (u. k. 32472) – kultūros paveldo objektų, apžvalgos taškų vandens maršruto atkarpoje nuo Asvejos ežero detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.3.1. Nustatomi apžvalgos taško 3.1 tolumo (perspektyvinio) Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473), etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), komplekso pastatų panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdo iš vakarų detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.3.1.1. Saugant ir eksponuojant kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473), etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), komplekso pastatų panoramos vaizdą, vykdomi Alkos kaimo teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo darbai – galimi pomiškio ir menkaverčių kranto želdinių kirtimai nepažeidžiant sodybos vertingųjų savybių. Sodyba atveriamą apžvalgai, eksponuojama nuo Asvejos ežero.

16.8.3.1.2. Nustatomos Alkos kaimo teritorijos įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: Alkos kaimo etnoarchitektūrinė sodyba atveriamą apžvalgai, pakrantėse įrengiamos valčių švartavimo vietos, kultūros paveldo pažinimo sklaidos priemonės – informaciniai standai ir pan.

16.8.3.2. Nustatomi apžvalgos taško 3.2 artimo Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473), etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), komplekso pastatų silueto ir panoramos kultūriniame kraštovaizdyje vaizdo iš rytų detalūs eksponavimo paveldosaugos reikalavimai ir įveiklinimo priemonės:

16.8.3.2.1. Saugant ir eksponuojant kaimiškojo kultūrinio kraštovaizdžio Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios (u. k. 32473), etnoarchitektūrinės sodybos (u. k. 32469), komplekso pastatų silueto ir panoramos vaizdus, vykdomi Alkos kaimo teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo darbai: galimi pomiškio ir menkaverčių kranto želdinių kirtimai nepažeidžiant sodybos vertingųjų savybių.

16.8.3.2.2. Nustatomos Alkos kaimo teritorijos įveiklinimo kultūrinio turizmo reikmėms priemonės: Alkos kaimo etnoarchitektūrinės gryčios, etnoarchitektūrinės sodybos, komplekso pastatai atveriami apžvalgai, pakrantėse įrengiamos valčių švartavimo vietos, kultūros paveldo pažinimo sklaidos priemonės – informaciniai standai ir pan.

17. Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) sprendiniai (Tvaravimo plano 2 lapas). Tvaravimo plane nustatomos kultūros paveldo vietovės Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) ir jame esančių kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir apsaugos zonų valdymo, naudojimo, disponavimo jais sąlygos, kad būtų apsaugotos vertingosios savybės. Detalizuojami Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099), apimančios Dubingių piliavietę, vad. Pilies kalnu

(u. k. 5361), Dubingių tilto (u. k. 4492) ir Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), teritorijas ir vizualinės apsaugos pozonius, paveldosaugos reikalavimai. KTZ išskiriamos atsižvelgiant į pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir teritorijos apsaugos ir naudojimo pobūdį.

17.1. Pastatai ir teritorijos tvarkomi ir pritaikomi pagal universalaus dizaino principus.

17.2. Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorijoje esančių kultūros paveldo vertybių paveldosaugos reikalavimai:

17.2.1. Konservacinės paskirties žemėje nustatomi reguliuojamos apsaugos (KOr) KTZ, nustatomos kultūros paveldo objektų teritorijose, pozoniai ir jų paveldosaugos reikalavimai:

17.2.1.1. Pozonis KOr-A1 – Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), dalies teritorija. Į šį pozonį patenka Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje esančios vertingosios dalys: bažnyčios, rūmų ir vasarnamio liekanos, kurios saugomos moksliniam ir viešajam pažinimui ir naudojimui. Pozoniui nustatoma konservacinė saugojimo paskirtis, autentiškos paskirties saugojimo režimas. Pozonio teritorijoje taikomi šie vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.1.1.1. Siekiant maksimaliai išsaugoti kultūros paveldo autentiškumą, leidžiama atlikti mokslinius tyrimus ir stebėjimus, įrengti ekspozicijas, skatinama lankytis pažintiniais tikslais. Saugomi reljefas ir kultūrinis sluoksnis.

17.2.1.1.2. Paliekamos atviros erdvės.

17.2.1.1.3. Galima vykdyti piliakalnio vertingųjų savybių tvarkybos ir pritaikymo darbus, kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant reljefo ir kultūrinio sluoksnio.

17.2.1.1.4. Galima vykdyti tyrimus ir kitus tvarkybos darbus, tvarkomieji statybos darbai ir kraštovaizdžio tvarkymo darbai atliekami nepažeidžiant nustatytų piliakalnio vertingųjų savybių.

17.2.1.1.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkybos darbams, galima įrengti kultūrinio turizmo infrastruktūrą (informacinius standus, apžvalgos maršrutus, poilsio vietas ir pan.), jungtį su Dubingių miesteliu.

17.2.1.2. Pozonis KOr-A2 – Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), dalies teritorija. Į šį pozonį patenka Dubingių piliavietė, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje esančios vertingosios dalys: senojo tilto liekanos, po vandeniui esančio objekto (statinio) kontūrai ir liekanos. Pozoniui nustatoma konservacinė saugojimo paskirtis, autentiškos paskirties saugojimo režimas. Tai – povandeninis paveldo objektas: po vandeniui ar iš dalies po vandeniui esantys archeologiniai objektai, vietovės ir reikšmingais pripažinti nekilnojamieji ar kilnojamieji daiktai, kurių vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių yra povandeniniai tyrimai ir radiniai. Pozonio KOr-A2 teritorijoje taikomi šie vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.1.2.1. Siekiant maksimaliai išsaugoti kultūros paveldo autentiškumą, leidžiama vykdyti būtinus konservavimo, restauravimo ir remonto darbus, atlikti mokslinius tyrimus ir stebėjimus, eksponavimo ir pritaikymo darbus.

17.2.1.2.2. Galima tvarkyba, tvarkomieji statybos darbai ir kraštovaizdžio tvarkymo darbai nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių. Ribojama laivyba, ji galima negilios grimzlės laivais, nenaudojami inkarai, kitos giliai vandenės žvejybos priemonės, galinčios pakenkti tilto polių liekanoms.

17.2.1.2.3. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkybos darbams, galimi eksponavimo darbai, paremti tyrimų išvadomis, nepažeidžiantys vertingųjų savybių autentiškumo ir būklės.

17.2.1.3. Pozonis KOr-A3 – Dubingių tilto (u. k. 4492) teritorija. Į šį pozonį patenka Dubingių tiltas (u. k. 4492), kuris saugomas viešajam pažinimui ir naudojimui. Pozoniui nustatoma konservacinė saugojimo paskirtis, autentiškos paskirties saugojimo režimas. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.1.3.1. Siekiant maksimaliai išsaugoti kultūros paveldo autentiškumą, leidžiama vykdyti būtinus tvarkybos, tvarkomuosius statybos darbus.

17.2.1.3.2. Išlaikomas pramonės-infrastruktūros užstatymo tipas.

17.2.1.3.3. Galima vykdyti vertingųjų savybių tvarkybos, tvarkomuosius statybos ir pritaikymo darbus, kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant povandeninio reljefo, kultūrinio sluoksnio, buvusio senojo tilto liekanų.

17.2.1.3.4. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkybos darbams, galima vykdyti inžinerinės įrangos ir konstrukcijų pritaikymo, atnaujinimo darbus.

17.2.1.4. Pozonis KOr-A4 – Lietuvos karių kapai (u. k. 4827) ir Dubingių miestelio kapinių teritorija (vietovės vertingoji savybė). Į šį pozonį patenka Lietuvos karių kapai (u. k. 4827) ir Dubingių miestelio kapinių teritorija, kitos vietovės vertingosios savybės – kalvotas reljefas su Pilies kalnu vakarinėje miestelio dalyje, kapinių kalvotas reljefas apželdintas lapuočiais medžiais, kurie saugomi viešajam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai. Pozoniui nustatoma konservacinė saugojimo paskirtis, autentiškos paskirties saugojimo režimas. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.1.4.1. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre registruotos vertybės tvarkomos pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas.

17.2.1.4.2. Siekiant maksimaliai išsaugoti kultūros paveldo autentiškumą, leidžiama vykdyti būtinus tvarkybos, tvarkomuosius statybos darbus ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus, nepažeidžiančius kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių. Galima įrengti ekspozicijas, kitas kultūros paveldo pažinimo sklaidos priemones.

17.2.1.4.3. Nustatomas morfologinis tipas – memorialinis objektas (objektai, skirti reikšmingiems kultūros ir valstybės istorijos įvykiams ar asmenybėms atminti, esantys gamtinėse teritorijose).

17.2.1.4.4. Galima vykdyti memorialinio objekto vertingųjų savybių tvarkybos darbus, įrengti ekstensyvios rekreacijos infrastruktūrą (takus, suoliukus, pavėsines ir kt.).

17.2.1.4.5. Galima vykdyti tvarkybos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

17.2.1.4.6. Architektūriniai apribojimai valstybės saugomiems objektams reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente, apribojimai teritorijos elementams reglamentuojami teritorijų planavimo dokumentuose ir Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme, taikomi architektūros kokybės kriterijai.

17.2.1.5. Pozonis KOr-A5 – mokyklos pastato (u. k. 17004) teritorija. Į šį pozonį patenka mokyklos pastatas (u. k. 17004), saugomas viešajam pažinimui ir naudojimui. Pozoniui nustatoma konservacinė saugojimo paskirtis, autentiškos paskirties saugojimo režimas. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.1.5.1. Siekiant maksimaliai išsaugoti kultūros paveldo vertingųjų savybių autentiškumą, leidžiama vykdyti konservavimo, restauravimo, remonto ir kitus tvarkybos darbus, taip pat pritaikymo ir prarastų vertybių atkūrimo darbus, paremtus tyrimais, užtikrinančius, kad bus išsaugotos nustatytos vertingosios savybės.

17.2.1.5.2. Nustatomas morfologinis tipas – sodybinis miestelių perimetrinis užstatymas.

17.2.1.5.3. Istoriniams priemiesčiams, miesteliams, bažnytkaimiams būdingas užstatymas, kai statiniai (namai) stovi kiek toliau nuo istorinės valdos ribos, bet kartu su greta esančiu užstatymu formuoja gatvės perimetrą. Aukštingumas – iki 2 aukštų su pastoge. Istorinėje valdoje įprastai statomo ūkinio (ūkinių) pastato (pastatų) aukštingumas – 1 aukšto su pastoge. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 20–35 proc.; jeigu istorinės valdos plotas yra iki 6 arų, istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – iki 60 proc.

17.2.1.5.4. Galima vykdyti tvarkybos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

17.2.1.5.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkybos darbams, galima vykdyti tyrimų išvadomis paremtus vertybių pritaikymo ir atkūrimo darbus.

17.2.2. Kitos paskirties žemėje nustatomi reguliuojamos apsaugos KTZ pozonai, jų paveldosaugos reikalavimai:

17.2.2.1. Dubingių miestelio istorinėje dalyje (u. k. 31099) XV a. –XX a. I p. susiformavusi linijinio plano miestelio struktūra su vyraujančiu užstatymu palei gatvės perimetrą ar toliau nuo gatvės statytais sodybiniais mediniais 1 aukšto namais su pastogėmis ir mansardomis. Dauguma pastatyti ilgiaisiais fasadais į gatvę, stogai dvišlaičiai arba pusvalminiai, namai rąstiniai, su uždalais dvišlaičiais karkasinės konstrukcijos prieangiais ar be jų. Būdingas vertikalus, horizontalus ir įžambus apkalimas medinėmis lentomis, vertikalus kampų apkalimas medinėmis lentomis, nedideli stoginėliai, negausiai dekoruoti kontrastingų spalvų langų angų apvadai, kai kuriuose pastatuose – medinės įsprūdinės langinės. Dėl kalvoto vietovės reljefo pastatams būdingi aukšti akmens mūro cokoliai. Miestelio centre išsiskiria du pastatai – Dubingių smuklės pastatas ir namas Nr. 2 Ažuolyno g. Smuklės pastatas išsiskiria stambiu tūriu ir aukštu stogu, namas Nr. 2 Ažuolyno g. – palei visą ilgąjį fasadą suformuotu atviru prieangiu-galerija. Sklypų gilumoje – mediniai, rąstiniai ūkiniai pastatai dvišlaičiais stogais. Vyrauja du miestelio kultūros paveldo statinių užstatymo tipai – sodybinis perimetrinis XIX a.–XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymas 1 aukšto statiniais su pastogėmis ir mansardomis ir sodybinis XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymas 1 aukšto statiniais su pastogėmis ir mansardomis. Saugomi siluetai, panoramos, perspektyvos. Istorinę miestelio dalį sudaro pozonai GEr-T1, GEr-T2, GEr-T3, GEr-T4, GEk-T5, GEp-T6:

17.2.2.1.1. Pozonis GEr-T1 (kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona) – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorija. Į šį pozonį patenka Dubingių smuklės pastatas (u. k. 1513), vertingųjų savybių turintys objektai, Radvilų g. 3, 5 sodybos ir jų aplinka, tvarkomi pagal nekilnojamojų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas. Vietovės vertingoji savybė – sodybinis perimetrinis XIX a.–XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymas 1 aukšto statiniais su pastogėmis ir mansardomis. Šios teritorijos apsaugos tikslas – išsaugoti bendro vaizdo ir vizualinių ryšių su aplinka tradicinį pobūdį. Šiame pozonyje leidžiama vykdyti renovavimo, pritaikymo, dalinio regeneravimo, restauravimo ir rekonstrukcijos darbus, kuriais užtikrinamas urbanistinis integralumas ir kiti architektūros kokybės kriterijai, taikomos tausojamą naudojimui priemonės. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.1.1. Galima vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nustatyto užstatymo tipo ribose.

17.2.2.1.1.2. Nustatomas morfologinis tipas – sodybinis miestelių perimetrinis užstatymas.

17.2.2.1.1.3. Istoriniams miesteliams, bažnytkaimiams būdingas užstatymas, kai statiniai (namai) stovi ant istorinės valdos ribos palei gatvę, aikštę; kiek toliau nuo istorinės valdos ribos, bet kartu su greta esančiu užstatymu sudarantys gatvės perimetrą; stovi ant istorinės valdos ribos palei gatvę, aikštę, bet ir prie šoninės istorinės valdos ribos (būdingas gatvių sankirtose). Aukštingumas –

iki 2 aukštų su pastoge. Istorinėje valdoje įprastai statomo ūkinio (ūkinių) pastato (pastatų) aukštingumas – 1 aukšto su pastoge. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 20– 35 proc.; jeigu istorinės valdos plotas iki 6 arų, istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – iki 60 proc. Bendras užstatymo tankis – iki 80 proc.

17.2.2.1.1.4. Galima vykdyti tvarkybos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų užstatymo tipų parametrų. Teritorijoje yra urbanistinės struktūros statinių, turinčių vertingųjų savybių požymių, galinčių būti inventoriaus dalimi, kurie yra tvarkomi pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-310 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Juos įregistravus Kultūros vertybių registre, gali būti taikomos nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatos.

17.2.2.1.1.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami individualiame apsaugos reglamente ir (ar) Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymuose, teritorijų planavimo dokumentuose, taikomi architektūros kokybės kriterijai bei universalus dizaino priemonės.

17.2.2.1.2. Pozonis GEr-T2 – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorija, kurios vertingoji savybė yra sodybinis XX a. I p. su XX a. II p. tarpais užstatymas 1 aukšto statiniais su pastogėmis ir mansardomis. Šios teritorijos apsaugos tikslas – išsaugoti bendro vaizdo ir vizualinių ryšių su aplinka tradicinį pobūdį. Šiame pozonyje galima vykdyti renovavimo, pritaikymo, taip pat dalinio regeneravimo, restauravimo ir rekonstrukcijos darbus, kuriais užtikrinamas urbanistinis integralumas ir kiti architektūros kokybės kriterijai, taikomos tausojamojo naudojimo priemonės. Teritorija tvarkoma pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.2.1. Galima vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nustatyto užstatymo tipo ribose nepažeidžiant nustatytų vietovės vertingųjų savybių.

17.2.2.1.2.2. Nustatomas morfologinis tipas – sodybinis netaisyklingas miestelių užstatymas.

17.2.2.1.2.3. Istoriniams priemiesčiams, miesteliams, bažnytkaimiams būdingas užstatymas, kai netaisyklingai (laisvai) išdėstytos sodybos neformuoja gatvių ir (ar) aikščių erdvių. Namai atitraukti nuo visų istorinės valdos ribų; atitraukti bent nuo trijų istorinės valdos ribų, bet pritraukti prie šoninės ar galinės istorinės valdos ribos. Aukštingumas – iki 2 aukštų su pastoge. Istorinėje valdoje paprastai statomo ūkinio (ūkinių) pastato (pastatų) aukštingumas – 1 aukšto su pastoge. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 10–30 proc.

17.2.2.1.2.4. Galima vykdyti tvarkybos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant vietovės vertingųjų savybių ir nustatytų užstatymo tipų parametrų.

17.2.2.1.2.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami teritorijų planavimo dokumentuose, taikomi architektūros kokybės kriterijai.

17.2.2.1.3. Pozonis GEr-T3 – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorija: Dubingių miestelio istorinio užstatymo fragmentas ir Dubingių senosios Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios šventoriaus statinių kompleksas (u. k. 32796), kurių pagrindinis tikslas yra išsaugoti bendro vaizdo ir vizualinių ryšių su aplinka tradicinį pobūdį. Komplexo vertingosios savybės tvarkomos pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas. Šioje teritorijoje esantys svarbūs kultūrinio ir etnokultūrinio kraštovaizdžio elementai tvarkomi restauravimo ir pritaikymo priemonėmis pagrįstu būdu. Taikant tausojamojo naudojimo priemones gali būti vykdomi renovavimo, pritaikymo, taip pat dalinio regeneravimo, restauravimo ir rekonstrukcijos darbai,

kuriais užtikrinamas urbanistinis integralumas ir kiti architektūros kokybės kriterijai (taikyti Architektūros įstatymo nuostatas). Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.3.1. Galima vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nustatyto užstatymo tipo ribose nepažeidžiant nustatytų vietovės vertingųjų savybių.

17.2.2.1.3.2. Nustatomas morfologinis tipas – komponentinis išsklaidytas užstatymas.

17.2.2.1.3.3. Istorinio užstatymo dalis – užstatymas sudarytas iš atskirai stovinčių, istorinėje valdoje įvairiai išdėstytų statinių, formuojančių ansamblį ar kompleksą. Dažniausiai atvira supančios aplinkos atžvilgiu užstatymo struktūra. Aukštingumas – iki 2 aukštų su pastoge. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 80 proc.

17.2.2.1.3.4. Galima keisti morfologinio tipo ribose, vykdyti tvarkomos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

17.2.2.1.3.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami teritorijų planavimo dokumentuose taip pat taikomi architektūros kokybės kriterijai. Kai objektas paskelbiamas saugomu – reglamentuojama individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkomos darbams, galima vykdyti tyrimų išvadomis paremtus vertybių pritaikymo ir atkūrimo darbus.

17.2.2.1.4. Pozonis GEr-T4 – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) aikštės, gatvių ir kelių teritorija. Į šį pozonį patenka XV a.–XX a. I p. susiformavęs linijinio plano struktūros gatvių tinklas su pagrindinėmis Radvilų ir Asvejos gatvėmis ir į Radvilų gatvę miestelio centre įeinančia Ažuolyno gatve, kelio trasa link bažnyčios, Radvilų, Asvejos, Ažuolyno gatvių trasomis, kelio į bažnyčios teritoriją trasa, įvažiavimo į bažnyčios teritoriją trasos lauko akmenų grindinys, netaisyklingos formos aikštės užuomazgos teritorijos centrinėje dalyje, Radvilų, Asvejos ir Ažuolyno g. sankirtoje, kurių apsaugos tikslas yra išsaugoti bendro vaizdo ir vizualinių ryšių su aplinka tradicinį pobūdį. Šioje teritorijoje esantys svarbūs kultūrinio ir etnokultūrinio kraštovaizdžio elementai tvarkomi restauravimo ir pritaikymo priemonėmis pagrįstu būdu. Vietovės vertingosios savybės tvarkomos pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas. Taikant tausojamojo naudojimo priemones gali būti vykdomi renovavimo, pritaikymo, taip pat dalinio regeneravimo, restauravimo ir rekonstrukcijos darbai, kuriais užtikrinamas urbanistinis integralumas ir kiti architektūros kokybės kriterijai (taikyti Architektūros įstatymo nuostatas). Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.4.1. Galima vykdyti tvarkomos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų vietovės vertingųjų savybių – istorinio gatvių tinklo trasų autentiškumo.

17.2.2.1.4.2. Nustatomas morfologinis tipas – atviros erdvės.

17.2.2.1.4.3. Saugomas istorinių gatvių tinklas, jų trasos, dangos – autentiškų grindinių fragmentai, apželdinimo būdas.

17.2.2.1.4.4. Galima vykdyti vertingųjų savybių tvarkomos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus, įrengti gatvių inžinerinę infrastruktūrą nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

17.2.2.1.4.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami teritorijų planavimo dokumentuose taikomi architektūros kokybės kriterijai. Kai objektas paskelbiamas saugomu – reglamentuojama individualiame apsaugos reglamente. Pirmenybė teikiama tvarkomos darbams, galima vykdyti tyrimų išvadomis paremtus pritaikymo ir atkūrimo darbus.

17.2.2.1.5. Pozonis GEk-T5 – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) teritorija. Į šį pozonį patenka kalvotas reljefas su Pilies kalnu V formos miestelio dalyje, lapuočiais medžiais apželdintos kapinių kalvos, kurios tvarkomos pagal nekilnojamųjų kultūros vertybių pradinės apsaugos nuostatas, taikant konservavimo, restauravimo ir atkūrimo priemones pagrįstus būdus,

atitinkančius Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (toliau – NKPAĮ) nustatytas restauravimo ir atkūrimo priemonės. Pozonyje galima vykdyti reljefo tvarkybos darbus, želdinius tvarkyti taip, kad nebūtų pažeidžiamos estetiškos kraštovaizdžio vertybės ir daroma vizualinė įtaka artimoje aplinkoje esančioms vertybėms. Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.5.1. Galima tvarkyti reljefą, vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus netrukdam apžvelgti greta esančių kultūros paveldo objektų.

17.2.2.1.5.2. Nustatomas morfologinis tipas – atviros erdvės.

17.2.2.1.5.3. Galima vykdyti tvarkybos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus, įrengti rekreacijos infrastruktūrą.

17.2.2.1.5.4. Galima vykdyti tvarkybos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nekeičiant reljefo.

17.2.2.1.5.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymuose, teritorijų planavimo dokumentuose, taikomi architektūros kokybės kriterijai bei universalūs dizaino principai.

17.2.2.1.6. Pozonis GEp-T6 – Dubingių miestelio istorinės dalies (u. k. 31099) užstatytos teritorijos (pakitusios, nesusiformavusios urbanistinės struktūros) ir Dubingių sinagogos vieta, kurios išsaugojo (išlaikė) urbanistiniu požiūriu vertingus planinės struktūros elementus, tačiau jau yra praradusios architektūrinę užstatymo vertę. Šios teritorijos tvarkomos naudojant pagrįstas pertvarkymo ir renovavimo priemones. Pagrindinis išsaugojimo objektas šiose teritorijose yra miestelio (jo dalies) plano struktūra ar jos elementai. Pozonyje gali būti vykdomi užstatymo transformavimo (pritaikymo) ir renovavimo darbai, užtikrinantys urbanistiniu požiūriu vertingo gatvių tinklo, aikščių ar kitų planinės struktūros elementų išsaugojimą, vadovaujantis nustatyto užstatymo tipo parametrais, arba pagal prarasto užstatymo tyrimų ir istorinę ikonografinę medžiagą keičiamas esamas ir formuojamas naujas užstatymas (įskaitant atkūrimą). Pozonio teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.2.2.1.6.1. Galima vykdyti tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nustatyto užstatymo tipo ribose nepažeidžiant vietovės nustatytų vertingųjų savybių, Dubingių sinagogos vietos pažymėjimo ir aktualizavimo darbus.

17.2.2.1.6.2. Nustatomas morfologinis tipas – sodybinis kaimo padrikas užstatymas.

17.2.2.1.6.3. Miestelių ir bažnytkaimių sodyboms būdinga užstatymo struktūra, kai pastatai sodyboje stovi laisvai, švarūs ir ūkinis kiemai netaisyklingi, o namas paprastai stovi sodybos centre. Istorinėje valdoje, kurios dalis paprastai yra dirbama žemė, sodas, esamo namo šlaitiniu stogu (su pastoge, mansarda) aukštingumas – iki 2 aukštų, ūkinio (ūkinių) pastato (-ų) šlaitiniais stogais (su pastogėmis) aukštingumas – 1 aukšto. Istorinės valdos istorinis (autentiškas) užstatymo tankis – 10– 30 proc.

17.2.2.1.6.4. Galima vykdyti tvarkomuosius statybos darbus ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant nustatytų vietovės vertingųjų savybių bei užstatymo tipų parametrų, Dubingių sinagogos vietos įprasminimo (pažymėjimo) darbus.

17.2.2.1.6.5. Architektūriniai apribojimai reglamentuojami Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymuose, teritorijų planavimo dokumentuose, taikomi architektūros kokybės kriterijai bei universalūs dizaino principai.

17.3. Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), vizualinės apsaugos pozonio teritorijai nustatomi papildomi tankio reikalavimai ir urbanistiniai aukščio apribojimai, taikomi už kultūros paveldo objekto Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), teritorijos esantiems žemės sklypams ar jų dalims su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, kurie tvarkomi pagal

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, draudžiančius šiame pozonyje veiklą, galinčią trukdyti apžvelgti kultūros paveldo objektą – Dubingių piliavietę, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361). Vizualinės apsaugos pozonyje išskiriami kitos paskirties žemėje reguliuojamos apsaugos KTZ pozoniai GAe-T7, GAi-T8, NRu-T9, žemės ūkio paskirties žemėje – reguliuojamos apsaugos KTZ pozoniai ŽAb-T10, ŽAs-T11, vandens ūkio tikslinės paskirties žemėje – reguliuojamos apsaugos KTZ VAe-T12 pozonis ir miškų ūkio paskirties žemės reguliuojamos apsaugos KTZ MAs-T13 pozonis. Pozonio dalies teritorijos vertingųjų savybių apsaugos reikalavimai:

17.3.1. Pastatų ir statinių dydžiais negalima pakenkti piliavietės vizualiniams ryšiams su gretimybėmis. Numatoma tiksliniais kirtimais gerinti Pilies kalno apžvalgą iš vizualinio pozonio teritorijos:

17.3.1.1. Galima vykdyti ūkininkavimo, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo darbus nepažeidžiant greta esančių kultūros paveldo objektų apžvelgiamumo, nenutraukiant vizualinių Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), ir jos istorinės aplinkos ryšių su kultūriniu kraštovaizdžiu.

17.3.1.2. Galima vykdyti tvarkybos, tvarkomuosius statybos ir kraštovaizdžio tvarkymo, ūkininkavimo darbus vizualiai neužgožiant Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), nenutraukiant jos vizualinių ryšių su kultūriniu Dubingių miestelio ir gamtiniu Asvejos ežero kraštovaizdžiais.

17.3.1.3. Pastatų aukštis, želdinių ir pastatų tankis reglamentuojami Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymuose, teritorijų planavimo dokumentuose. Vykdomi Dubingių piliavietės, vad. Pilies kalnu (u. k. 5361), apžvalgos taškų ir atkarpų priežiūros darbai, šalinant apžvalgą trikdančius (bloginančius) želdinius. Galima įrengti naują jungtį su piliaviete nepažeidžiant nustatytų vertingųjų savybių.

VI SKYRIUS

REKREACINIO NAUDOJIMO PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

18. Regioninio parko rekreacinio naudojimo plėtros kryptys:

18.1. pažintinio turizmo plėtra, prioritetą teikiant dviračių ir pėsčiųjų taip pat vandens turizmui, projektuojant ir įrengiant pažintinio turizmo trasas ir specialius mokomuosius takus, teikiant turistų informavimo, gido, ekskursijų vadovo, inventoriaus nuomos paslaugas, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros paveldo vertybes;

18.2. poilsavimo gamtoje ir kaimiškoje aplinkoje plėtra, teikiant kaimo turizmo (turistų apgyvendinimo, maitinimo, pramogų, poilsio ir kitų poreikių tenkinimo) paslaugas, gerinant esamas ir įrengiant naujas stovyklavietes, kempingus, poilsio ar sporto centrus, bendrojo naudojimo paplūdimius, apžvalgos aikšteles Tvarkymo plane numatytose vietose ir rekreacinio funkcinio prioriteto urbanizuojamos aplinkos KTZ.

19. Regioninio parko rekreacinio naudojimo ir plėtros nuostatos:

19.1. Siekiant išsaugoti gamtos ir kultūros vertybes, pažintinis turizmas plėtojamas svarbiausioje regioninio parko pažintinėje pėsčiųjų ir dviračių turizmo trasoje nuo Dubingių miestelio iki Žingių kaimo, įrengiant Tvarkymo plane pažymėtus pėsčiųjų pažintinius ir mokomuosius takus, trumpalaikio poilsio vietas, privažiavimus ir priėjimus prie lankomų objektų, apžvalgos aikšteles, mažuosius kraštovaizdžio architektūros statinius.

19.2. Rekreacinio funkcinio prioriteto zonose plėtojamas poilsiaavimas gamtoje, stovyklavimas, numatomos galimybės sveikatintis, sportuoti. Urbanizuojamose jų dalyse gali būti statomi nauji rekreaciniai pastatai.

19.3. Dviračių, pėsčiųjų takai, inžinerinė infrastruktūra, privažiuojamieji keliai ir kiti objektai bei jų komunikacijos (pagalbinė infrastruktūra) projektuojami už valstybinės reikšmės kelių juostų (žemės sklypų) ribų.

20. Dubingių miestelyje skatinama rekreacija, pažintinio turizmo ir infrastruktūros plėtra, Tvarkymo plane pažymėtose vietose įrengiant dvi automobilių stovėjimo aikšteles, poilsiavietę ir kempingą. Nuo automobilių stovėjimo aikštelės prieš įvažiuojant į Dubingius prie 2812 rajoninio kelio link esamo paplūdimio ir Dubingių piliavietės įrengiamas dviračių ir pėsčiųjų takas, apžvalgos aikštelė. Dubingių miestelyje, kitos paskirties gyvenamojo funkcinio prioriteto zonoje, planuojama statyti turizmo paslaugų centrą, kuriame būtų teikiamos apgyvendinimo, maitinimo, turizmo inventoriaus nuomos, informacijos teikimo, kultūrinės, edukacinės paslaugos.

21. Poilsio vietos ir kompleksai – stovyklavietės, kempingai, poilsio bazės, bendrojo naudojimo paplūdimiai – gali būti įrengiami NRu KTZ ir (ar) Tvarkymo plane nurodytose vietose. Urbanizuojamose rekreacinėse funkcinio prioriteto zonose gali būti statomi nauji rekreaciniai pastatai (poilsio namai, viešbučiai, turizmo centrai ir bazės, kempingai, nakvynės namai, moteliai, svečių namai, vasarnamiai ir gydymo paskirties pastatai (sanatorijos, sveikatingumo kompleksai).

22. Tvarkymo plane numatytose vietose ir rekreacinėse teritorijose plėtojamos esamos ir įrengiamos naujos poilsio vietos. Regioninio parko lankytojų poilsiui planuojama stovyklaviečių, poilsiaviečių ir atokvėpio vietų sistema:

22.1. Stovyklavietės, skirtos trumpalaikiam poilsiui su nakvyne, kuriamos (įrengiamos) Tvarkymo plane pažymėtose vietose ir NRu KTZ. Jose sudaromos sąlygos statyti palapines, tenkinti higienos poreikius. Gali būti statomi lauko baldai, pavėsinės, sporto ar laisvalaikio įrenginiai, laužavietės, tualetai, informaciniai stendai.

22.2. Poilsiavietės ir atokvėpio vietos įrengiamos lankytojams laikinai apsistoti be nakvynės, tvarkomos esamos ir įrengiamos naujos Tvarkymo plane pažymėtose vietose.

23. Automobilių stovėjimo aikštelės, atokvėpio vietos, informaciniai stendai ir rodyklės prie turizmo trasų bei lankomų objektų prireikus gali būti įrengiami ir Tvarkymo plane nenumatytose vietose. Tvarkymo plane pažymėtos automobilių stovėjimo aikštelės įrengiamos su elektromobilių įkrovimo stotelėmis.

24. Plėtojamas vandens sportas ir turizmas – vandens turizmo trasos ir maršrutai Asvejos ežere, organizuojamos vandens sporto pramogos Žverno ežere. Naujos prieplaukos gali būti įrengiamos tik Tvarkymo plane pažymėtose vietose. Plėtojamas pažintinis vandens turizmas savaeigiais laivais maršrutu Dubingiai–Žingiai. Žalktynės įlankoje savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis leidžiama tik lėta eiga išplaukti ar įplaukti į vandens turizmo (pažintinę) trasą.

25. Siekiant atgaivinti inžinerinį paveldą – keltą per Asvejos Dubingių ežerą ir senkelio Vilnius–Inturkė fragmentą, ties Alkos sąsmauka įrengiama dviračių ir pėsčiųjų perkėla.

26. Tikslingas nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas vykdomas šiomis priemonėmis:

26.1. atliekant mokslinius ir taikumuosius tyrimus, atskleidžiančius kultūros paveldo istoriją, vertę ir jį aktualizuojant;

26.2. tęsiant kultūros paveldo objektų pažymėjimą, įrengiant informacinius stendus ir lauko ekspozicijas. Rekomenduojama pažintinę informaciją apie kultūros paveldo objektą, vietovę pateikti ir internete, kad informacija būtų lengvai pasiekama šiuolaikinėmis technologijų priemonėmis vietoje – kultūros objekto, vietovės teritorijoje arba jų prieigose;

26.3. vykdant aktyvią ir kryptingą paveldo ir turizmo informacinę kampaniją pagrįstą tyrimų duomenimis ir turizmo infrastruktūros privalumais;

26.4. įrengiant pažintines pėsčiųjų, dviračių, automobilių, vandens trasas, prioritetą teikiant pastarosioms;

26.5. įrengiant funkcinę turizmo infrastruktūrą (atokvėpio, poilsio vietas), skatinant turizmo paslaugų plėtrą (apgyvendinimo, maitinimo), kuri sudarytų sąlygas lankytojams pasilikti ilgiau;

26.6. nekilnojamojo kultūros paveldo srityje prioritetą teikiant kultūros paveldo objektų, vietovių įtraukimo į platesnį informacinį ir turizmo rekreacinį lauką darbams (naujų turistinių maršrutų kūrimas, kultūros paveldo objektų pažinimas, tyrinėjimas, tvarkybos ir pritaikymo naujiems darbams);

26.7. saugant ir aktualizuojant nematerialųjį paveldą, prioritetą teikiant tradicinių švenčių tęstinumui, amatų ir verslų, vietos tradicijų išsaugojimui ir gaivinimui;

26.8. plėtojant kultūros kelių (įskaitant piligriminio Šv. Jokūbo kelio) kultūrinę ir aptarnavimo struktūrą.

27. Pratęsiant rekreacinį sezoną, plėtojama žiemos rekreacija – įrengiamos slidžių turizmo trasos, pritaikomi esami pėsčiųjų takai ir dviračių trasos.

28. Didinama rekreacijos galimybių įvairovė skatinant sportinės, pramoginės ir gydomosios rekreacijos, buriavimo, oro pramogų, žirgų turizmo ir kitų regioninio parko paskirčiai neprieštaraujančių turizmo rūšių plėtrą.

29. Plėtojamos esamos ir kuriamos naujos turizmo paslaugos Dubingių miestelyje, Žalktynės, Alkos, Žingių, Purviniškių, Baluošų, Abejučių kaimuose.

30. Vasarą privačiose namų valdose leidžiama teikti stovyklavimo palapinėse paslaugas.

VII SKYRIUS

GYVENAMŪJŲ VIETŪVIŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

31. Regioninio parko gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros pagrindinės kryptys:

31.1. kompaktiškų urbanizuotų teritorijų plėtra ir infrastruktūros gerinimas, siekiant patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų poreikius;

31.2. istoriškai susiklosčiusių urbanistinių struktūrų ir jų elementų išsaugojimas Dubingių miestelio istorinėje dalyje, išryškinant nekilnojamojo kultūros paveldo vertingąsias savybes.

32. Urbanistinė plėtra (esamo užstatymo sutankinimas ir naujų pastatų statyba) galima:

32.1. visose gyvenamosios ir visuomeninės paskirties (GAe, GAi, GEp, GRi) KTZ, išskyrus Alkos kaimą, laikantis regioninio parko nuostatų reikalavimų. Dubingių miestelio istorinėje dalyje (u. k. 31099) urbanistinė plėtra galima pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus aiškinamojo rašto 17 punkte. Kuriant sodybas išlaikomas esamas (vyraujantis) istorinis (tradicinis) užstatymo pobūdis, statinių išdėstymas, neleidžiama artinti užstatymo linijos iki vandens telkinio kranto;

32.2. kitos paskirties žemės sklypuose, kur nustatytas vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijų naudojimo būdas, galima kurti sodybas;

32.3. rekreacinio funkcinio prioriteto urbanizuojamos aplinkos (NRu) KTZ galima statyti rekreacinius pastatus;

32.4. ŽRe KTZ nekeičiant žemės naudojimo paskirties, kai žemės ūkio paskirties sklypo plotas yra ne mažesnis kaip 2 ha nustačius rekreacinio naudojimo būdą kaimo turizmo paslaugoms teikti.

33. Gyvenamosios ir visuomeninės paskirties (GAe, GAi, GEp, GRi) KTZ ir rekreacinio funkcinio prioriteto urbanizuojamos aplinkos NRu KTZ galima keisti žemės ūkio paskirtį į kitą

paskirtį. Naudojimo būdas turi atitikti regioninio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) sprendiniuose nustatytą KTZ.

34. Regioniniame parke kurti naujas pavienes sodybas nenumatoma.

35. Regioniniame parke esantys rajoninių kelių ir inžinerinės infrastruktūros objektų sklypai tvarkomi pagal atliekamų funkcijų, technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus, pirmenybę teikiant regioninio parko apsaugai ir pažintiniam lankymui, svarbių kelių tvarkymui ir įrengimui. Rekonstruojant ir tvarkant kelius regioniniame parke, siekiama išsaugoti ir pritaikyti pažintiniam turizmui iki XX a. vidurio susiformavusius kelius ir jų ruožus.
